

Cena 1'50 din

Edinost

Vsako nasitje, ki je zrastle brez pametne podlage, se zruši samo od svoje teže.

H. O. R. A. C. H. J.

Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6 - Tel. 25-67 - Izhaja vsako soboto
Volja letno 36 din, polletno 18 din, četrtletno 9 din, za inozemstvo letno 50 din
Nakopi se ne vračajo - Pošt. ček. rač. 11.787 Mariborske tiskarne d. d. Maribor
Oglaš po ceniku

Na ogled brezplačno!
Obdržite!

Zdaj pošiljamo na ogled nadaljnjim novim naročnikom po pet zaporednih števil (št. 28/15. VII.—št. 32/12. VII.), št. 31 od 5. avg. s položnico. Teh števil ni treba vračati. Nadaljnje številke bomo pošiljali tistim, ki bodo do te tednik naročili — zadostuje dopisnica — ali nakazali vsaj del, to je najmanj za 3 mesece din 9.— naročnine. Ne zavrzite nobene položnice! »Edinost« naj gre iz rok v roke med prijatelje! Cenj. zaupnike prosimo za sodelovanje!

Uprava »EDINOST«
Maribor, Kopališka ulica

Naš življenjski prostor

Ugledni pristaš angleške konservativne stranke in zagovornik odločne politike nasproti totalitarnim državam Winston Churchill je napisal v enem svojih zadnjih političnih člankov, da še ni nikoli bilo take enodušnosti v angleškem imperiju kakor danes. Može in žene vseh stanov so pripravljeni na vse, če bi bilo treba iti v boj proti povzročiteljem novega svetovnega klanja. Angleški narod je zatrdno prepričan, da ni sile na svetu, ki bi mogla premagati združeni svetovni velesili Anglijo in Francijo. Človeštvo je tekom zadnjih desetletij dokazalo, da si lahko pripori svoj »življenjski prostor« brez prelihanja krvi. V New Yorku živi danes v enem nebotičniku več ljudi, kakor jih je živelo svoj čas v celim mestu. V Tel Avivu, kjer se je razprostirala ob koncu vojne še afriška puščava, živi danes 80 tisoč prebivalcev. Za ljudi, ki hočejo sodelovati med sabo v miru in svobodi, ni nič nemogočega.

Način, da močnejši narod zavladava slabjšega, je barbarski, neploden in zastarel. Naj delajo učenjaki vzajemno, našli bodo še vedno dovolj prostora in hrane za vse ljudi. Za ozdravitev težkih evropskih in obenem svetovnih razmer ni nova vojna nikakršna rešitev, je le prehodno zdravljenje.

Če bi se namesto sovraštva med narodi sejevalo vzajemno sodelovanje na ozdravitvi gospodarskih prilik, bi se človeštvo prej prinesla rešitev. Nikoli pa se ne bodo na svetu izboljšale prilike, dokler se bodo države morale pripravljati na vojno. Tudi je tako, da je doslej še vsaka sila rodila protisilo. Nekoč je veliki Napoleon, kakor ga imenujemo, po različnih evropskih prestolicah diktiral državam mir za mirom — nazadnje pa je končal na Sv. Heleni. Ko je začel Napoleon vojno proti Angliji, je bila ta docela osamljena. In danes?

Tako Churchill. Churchill je politik velikega naroda, enega izmed najmočnejših v Evropi. Iz članka se da nehoti čuti, da njegova samozavest ni toliko zrastle iz zavesti orožja, ki ga ima Anglija kot velesila, ampak iz zavesti, ki je močnejša, kakor vse angleško orožje in vse angleške armade, namreč iz zavesti, da se svet ni nikoli uredil z orožjem, s silo, ampak le z mirnim in vzajemnim sodelovanjem. Ta zavest in pa ta, da je doslej še vsaka sila rodila protisilo, sta dve dejstvi, ki bosta vodili angleškega človeka v borbo proti napadalcu. Ta zavest in moralna sila sta podlagi vsega angleškega orožja ter sta kot taki vredni več, kakor vse moderno orožje.

In mi? Ta zavest velikega naroda je tudi tista zavest pri majhnem narodu, da lahko gleda z največjo nado v bodočnost. Zagotavlja mu, da je vsaka sila rodila protisilo in končno, da je pesimizem vedno tratenje sil. Na svetu živi človeštvo, in vse to človeštvo ima pravico do prostora na tem svetu. Isto pravico kakor jo ima do bivanja na zemlji velik narod ali velika država, isto pravico ima do bivanja na njem zadnji človek na tem življenjskem prostoru. Življenjski prostor na sve-

V pričakovanju sporazuma

Rešitev hrvatskega vprašanja je za državo življenjskega pomena

Današnja vlada je ob svojem nastopu izjavila, da je njena glavna in najvažnejša naloga pripraviti in omogočiti pot do sporazuma med Srbi in Hrvati. »Rešitev hrvatskega vprašanja je nujna in za državo življenjskega pomena«, so izjavili člani vlade, ko so prevzeli v roke oblast. Minilo je že pol leta. Vlada je v tem času pokazala voljo, da izpolni obljubo, ki jo je dala ob svojem nastopu; njej ni bilo mar za to, da se ljudstvo, ki sodi po dejanjih, je izgubilo dobro voljo in je postalo do poročil, ki napovedujejo skorajšnji sporazum, nezaupljivo. Nočem zagovarjati nezaupljivosti preprostega ljudstva, ki mu je bila prečestokrat vzeta vsa politična morala, da so ga izvestni krogi lažje vodili in seveda, če so imeli v rokah oblast, tudi vladali. Pomislimo samo na gola dejstva za časa Jevtičevih in Stojadinovičevih volitev, ko sta si oba režima predstavljala ljudstvo kot večno in nezlomljivo; toda le nekaj tednov je bilo potrebno, pa o slavnih režimih in njihovi moči ni ostalo ničesar, razen bridkega spomina in razočaranja onih, ki so naselili lažem. Ljudstvo je uvidelo, da ne sme verjeti vsem, ki se mu laskajo in hočejo biti pred njim močni, če ne drugače pa tudi s silo, četudi jim je ljudska blaginja deveta briga. Take »veličine« lahko potem kar sko-

zi noč odnese prvi veter. Potreben je le močan sunek ljudstva, pa se zavrti os v nasprotno smer. Mnogi, ki jim ni bila dana možnost, da bi se kdaj politično izobrazili in usposobili, niso mogli takoj verjeti, da so ljudje, ki so bili še pred kratkim oblastniki, danes samo še predmet časopisnih napadov. S tako politiko je padla morala najširših vrst ljudstva na ničlo, kar pa je povsem razumljivo. Najhujše je pa to, da so ljudsko politično moralo ubili oni, ki so se predstavljali za edino moralne in značajne politične delavce.

Ne smemo in ne moremo se torej čuditi, če so ljudske množice napram sporazumu tako rezervirane. Kajti poštenost, ki še odlikuje naše ljudstvo, mu narekuje, da ne sme verjeti vsega, kar mu ponudijo.

Tako je z ljudstvom, ki je nosilec in temelj državne oblasti in moči. Drugo in za nas važnejše vprašanje je, vedenje in pripravljenost onih, ki so po svojem položaju poklicani, da sporazum sklenejo in dejansko tudi uveljavijo.

Politična zgodovina Jugoslavije ima od svojega nastanka zvestega spremljevalca, ki jo spremlja še danes, in to je: nezaupljivost in pomanjkanje iskrenosti. Vedno in vselej smo morali biti priča, kako so razni politiki med seboj nezaupljivi, da drug drugega sumničijo. Nalog, ki so si jih zastavili, in ki

jim jih je zastavilo ljudstvo, prav zaradi tega niso mogli izvršiti, pa čeprav je bilo med njimi mnogo takih, ki so imeli dovolj dobre volje za svoje politično delo.

Danes je res mnogo dobre volje za sporazum, zlasti med Hrvati, ki so se izkazali za potrpežljive in pripravljene še čakati, da pride do rešitve perečega hrvatskega vprašanja. Sporazum je zastavil današnjim voditeljem nalogo, da ustvarijo iz današnje Jugoslavije pravi dom vseh treh narodov in pripravijo za vstop še četrtemu južnoslovanskemu narodu. Verjeti pa moramo v izvedbo sporazuma, ki je za Jugoslavijo življenjskega pomena. Potrebno je popolno zaupanje do vseh, ki jim je izročena usoda sporazuma. Zato moramo vsi trezno misleči Slovenci zaupati i Hrvatom i Srbom, če hočemo, da bo sporazum, od katerega je odvisen nadaljni razvoj in bodočnost Jugoslavije, res bratski in za vse pravičen.

Naša iskrena želja je, da se pomisleki, ki se nam stavljajo, prav radi težkega, če že ne nestrpnega pričakovanja izkažejo za neupravičene. Oni, ki sporazum pripravljajo, ga naj izvedejo bratsko in brez vsakega nezaupanja ter neiskrenosti, ker le tako bo kronano naše pričakovanje sporazuma, ki mora postati čim prej resnica med nami.

Josip Udovič.

K združenju zdravih sil v državi

V eni zadnjih številčk smo opisali poskus centralističnih skupin, ki se že nekaj let trudijo, da zberejo in združijo vse svoje sile in tako zaustavijo val ljudskega gibanja, ki zahteva po vsej državi spremembo vsega javnega življenja — političnega, socialno-političnega (Delavske, Kmetijske zbornice) in kulturnega življenja. V tem združevanju svojih sil so videli centralisti zadnje rešitev, ki je postal klic hrvatskega naroda ob ponesrečenih Jevtičevih volitvah tako močan, da so ga slišali in se mu odzvali v velikem številu tudi Srbi, Slovenci, Črnogorci in Makedonci.

Preje kakor centralistom se je posrečilo združiti svoje sile skupinam in strankam, ki so za sporazum med jugoslovanskimi narodi. KDK (Kmetško-Demokratska Koalicija ali Zveza med HSS in Vilderjevimi demokrati) je sklenila s srbsko Združeno Opozicijo sporazum in skupen nastop teh dveh s skupinami Slovenske Združene Opozicije je pri zadnjih volitvah želel uspehe, ki so uplivali odločilno na razvoj naše notranje politike. Od leta do leta postaja cokolj, ki jo predstavljajo centralisti pred sporazum, manj trdna.

Spominjamo se še prvih poskusov združitve naprednih skupin in strank v Sloveniji. Prvi sunek staremu političnemu gledanju je dal Miško Kranjec z »Ljudsko pravico«, potem ni hotela v JRZ programu SLS zvesta skupina, zvesti pristaši demokracije niso hoteli v JNS, delavske skupine so pozivale vse ostale k skupnosti... To so bili zelo optimistični glasovi, ki so prihajali zdaj s prekmurske vasi, pa iz industrijskega centra Jesenic, iz Ljubljane, Maribora, Celja...

Vendar do trdne in stalne povezanosti teh skupin ni prišlo. Se je že našel predstavnik ene ali druge skupine, ki mu ni bilo kaj vseč in je igraval skupno akcijo. Toda življenjsko sposobnost so te

skupine pokazale že ob mnogih nastopih, predvsem pa pri zadnjih volitvah, saj so vršile delo pod najtežjimi pogoji.

To združevanje državnostvornih in ljudskih sil mora dovesti do uspeha, ki bo pri-

Mladini moralno in kulturno vzgojo

Mladina je nositeljica bodočnosti naroda. Tega načela se dandanes zaveda vsak narod. Vsa razpoložljiva prizadevanja posvečajo temu večji po življenjskem obstanku močnejši narodi, dočim se mali bore ponajvečkrat v težkih prilikah, ki jim jemljejo odpornost samoobstanka in napredka.

V zadnjem času, v dobi razburkanih razmer v javnem življenju narodov je vstala tudi naša javnost na branik za ohranitev narodnih svetinj. Mladini je bila vsajena prvo spodbuda v samospoznanju položaja. Naša mlada narodna generacija pa je pokazala tudi največ zdravega duha z delo, ki je v danih razmerah najbolj potrebno. Na žalost že opazamo v priči ugotovitev škodljivosti strankarstva in raznih nazornih trenj, ki smo jim bili vajeni skozi dvajset let naše državne samostojnosti, da še danes niso odstranjene med našo mladino pregrade in zapreke, ki onemogočajo spojitve vseh zdravih idealnih narodnih sil, kot temu kaže največja potreba.

Kot splošna temeljna ovira uresničitve enakopravne povezanosti mladih kremenitih sil naroda pa velja v glavnem kot ena izmed najspornejših točk naše pasivnosti, moralna in kulturna razvrzanost naše in to zlasti podeželske mladine, ki vzrašča iz kmečke grude in gara za boren delež sadu svojih žuljev. Meščanska mladina uživa v tem pogledu dostopnejšo avtoriteto širše vzgoje in si ustvarja obzorja

nesel sporazum, z njim pa tudi demokrati-zacijo našega javnega življenja in izboljšanje gospodarskih razmer in uprave. Tako si predstavljamo sporazum mi. In delo za tak sporazum je še najbolj državotvorno in narodno-obrambno!

C. Zagorski

v širše pogled sodobnega stanja kulture, civilizacije in gospodarskega in socialnega uveljavljanja. Slabe življenjske prilike podeželja pa tlačijo kmečki mladež v zaplankanstvo in z tem uničujejo življenjsko odpornost vasi.

Prečesto smo priče neveselim nasledkom navedenih razmer, ki jih naš narodni življenjski občutki prenaša v splošnem kaosu demoralizacije mlade generacije malih stanov, ki nam je zlasti ob meji v največjo škodo.

Najžalostnejša stran sodobnosti nam stopa pred oči, ob pogledu v našo obmejno vas. Mladina, ki živi v težkih gospodarskih in socialnih prilikah, ki je izšla po večini iz ljudskošolske vzgoje in razmeroma različne vzgoje starišev, živi po največkrat prelahkomiselno. Pijančevanje je zajelo v Slovenskih goricah med moško mladino takšen obseg, da se nas polašča resna zaskrbljenost, do kakšnega zaključka zavaja ta hiba. Krvavi fantovski pretpi, ki se vrste v zadnjem času po vinotocih, gostilnih, na vasovanju itd., so znak podivjanosti, ki jo v prvi vrsti povzroča pomanjkljiva kulturna in moralna vzgoja mladega kmečkega človeka. Človek brez človečansko-nazornega čuta, ki je vdan pijančevanju, se prelevi v žival in se polasti ubijalnih sredstev do sočloveka. V tem oziru je premnogokrat povod krvavega obračuna le samo ena sporna beseda, da celo namigljaj ali pogled. Žalost nas obide ob ugotavljanju teh »vzrokov«.

Razmere časa, v katerih se nahajamo, nas upominjajo na skrajni trenutek, da se našo mladino poveže v kmečko-mladinsko organizatorično vzgojo v okrilje društev kmečkih fantov in deklet. Odtod bi črpala potrebne vzgoje kulturne in moralne zaklade v splošno korist narodnega občestva.

Rajh Jože.

tu ni samo vprašanje velikih narodov, ampak je še vse bolj vprašanje vsakega posameznika, ki mora živeti na tem svetu. Ko bo urejen na tem svetu življenjski prostor vsakega posameznika, takrat bo urejeno tudi vprašanje življenjskega pro-

stora velikih narodov in držav. Do ureditve takega življenjskega prostora pa ne bomo prišli z vojno, ampak le z vzajemnim sodelovanjem. Taka zavest je moralna opora velikih in majhnih. Tudi naš življenjski prostor je ves svet.

-rč.

7 dni domačih vesti

Nj. Vel. kraljica Marija

se mudi že ves teden v kraljevem dvorcu na Bledu v krogu svoje kraljevske družine.

* **Poročila sta se** preteklo nedeljo odgovorni urednik našega tednika g. Jaroslav Dolar in privatna uradnica gđ. Milena Ančičeva. Pri poroki sta bila za priči bančni prokurist g. Jože Šestan iz Vukovarja in šolski upravitelj Božidar Tomažič iz Marenberga. Mlademu paru želita vse najboljše na skupni življenjski poti uprava in urednikov namestnik »Edinosti«.

* **Novi šolski nadzornik.** Za okrajnega nadzornika v Dravogradu je imenovan učitelj Ožbalt Lohrman v Prevaljah.

* **Za okrajnega šolskega nadzornika** v okraju dolnje-lendavskem je imenovan učitelj Martin Tratnjak iz Dolnje Lendave.

* **Šahovski mojster mesta Maribora** za letošnje leto je urednik »Večernika« in svoječasni urednik »Edinosti« France Gerželj, ki je dosegel na turnirju v Mariboru 15 točk, t. j. 94% dosegljivih točk. Gerželj ni niti enkrat podlegel in je le dvakrat remiziral. Prejel je prvo darilo in krasno izdelano plaketo. Drugi je dr. Krulc z 12 točkami tretji pa Mišura z 11 in pol točke.

* **Dva nova rudnika v Jugoslaviji.** Pri Veliki Pirešici pri Celju koplje že več tednov družba »Pirit«, ki jo je ustanovil veleindustrijec Westen, železno rudo. Vendar gre le za iskanje. Čim dobe pravo ži, lo, se bo začelo kopanje v globino. Pirit, ki so ga doslej našli je prav dober in vsebuje precej železa. — Med Valjevim, Krupnjem in Ljutobico v Srbiji so našli precejšnjo ležišča svinca, cinka in bakra. V bakreni rudi je do 5% niklja. Pri družbi, ki bo v kratkem pričela kopati rove, je v znatni meri udeležen nemški kapital.

* **Po uradnih podatkih** bo znašala letošnja žetev pšenice v Jugoslaviji 28.230.000 metriskih stotov (lani 30 milj. 300 tisoč). Na Slovenijo odpade okroglo 740.000 metriskih stotov, približno toliko kot lani. V vsej državi bo pridelek za 6,3% manjši kot v preteklem letu, dasi se je zasejana površina povečala za približno 74.000 hektarjev.

* **Kurivo si je treba** priskrbeti še ta mesec, ker se bodo v jeseni težko dobili vagoni za prevoz premoga in drv. Železniška uprava bo potrebovala vsa vozila za izvoz.

Prošnja zaupnikom

V prvi polovici maja smo poslali zaupnikom okrožnico — tisto rumeno tiskovino — s prošnjo za sodelovanje po določenem načrtu in z določenimi, kar mogoče ugodnimi pogoji za tako sodelovanje.

Hvaležni smo zaupnikom, ki so kaj kmalu ustregli naši prošnji. Prosimo jih, da naj blagovolijo podpirati našo skupno pošteno stvar tudi za naprej z enako in po možnosti s še večjo vnetostjo!

Druge zaupnike, ki se še niso odzvali naši prošnji, pa ponovno vlnjudo prosimo, da naj izvolijo to čim prej pristopiti, odnosno pridobiti za to in nam sporočiti kako drugo ugodno osebo iz domačega kraja, ki bi mogla in hotela na naprošeni način sodelovati!

UPRAVA »EDINOSTI«
Maribor, Kopališka ul. 6.

Resen in napet mednarodni položaj!

Zadnji dnevi so kljub času, v katerem je navadno vladalo počitniško zatišje, tudi v notranji in mednarodni politiki, bili zelo razgibani, in vse kaže, da je ta razgibanost šele uvod v vse resnejše dogodke. Oboroževanje se na strani držav, ki so kakor tudi »mirovne blok« nadaljuje z nezasedljivo naglico. Na vseh koncih in krajih so ali se še pripravljajo ogromne vojaške vaje na kopnem, na morju in v zraku. Pri teh vojaških vajah sodelujejo milijoni vojakov, torej vojske, ki so se nedavno zbirale v takih množicah samo v vojnem času. Nekatere evropske velesile imajo pod orožjem že po več milijonov vojakov. Celo konservativna Anglija, ki je še do lani upala, da se ji ne bo več treba udeleževati oboroževalnega tekmovanja, bo dosegla kmalu stanje milijon aktivne vojske. Največje vaje so trenutno v Italiji, kjer preizkušajo bojne operacije, ki bi utegnile nastati v primeru vojne v zahodnem delu doline reke Pada, torej vzdolž francoske meje. Še mnogo večje zanimanje pa vlada za vaje nemške vojske, ki se pričenjajo na eni strani na zahodu ob Renu, na drugi pa na vzhodu, v bližini Poljske.

Središče mednarodne napetosti je slej ko prej Gdansk. Na poljske in angleške izjave, da bi vsaka, kakršna koli nasilna sprememba v Gdanku povzročila vojno, so v Gdanku in v Nemčiji odgovorili, da svojih zahtev po priključitvi Gdanska k tretjemu rajhu ne morejo opustiti. Sporazum je mogoče doseči samo, ako Poljska brezpogojno sprejme vse tisto, kar ji je Nemčija svoječasno že predlagala. Organiziranje vojske, oboroževanje in utrjevanje svobodnega mesta Gdanska se nadaljuje sistematično. Vodja nacionalnih

socialistov v Gdanku, Forster, je izjavil, da se je Gdansk »iz lastnih sredstev že tako pripravil na obrambo, da ne more več biti presenečen.« Incidenti med Poljsko in Gdankom se prav tako nadaljujejo. Gdanski senat napoveduje odpravo carinskih mej z Nemčijo in razveljavljanje določb versajske mirovne pogodbe. To bi pomenilo dejansko prvi akt združitve z Nemčijo. V Varšavi pripravljajo proti temu najodločnejši protest. Obenem utrjujejo dalje svoje meje in zbirajo vojske.

Ni pa Gdansk edina točka v sedanjem mednarodnem političnem položaju. V ospredje stopa v zadnjem času znova vprašanje nadaljne usode Slovaške. Po svetovnem tisku se širijo najrazličnejše alarmantne vesti. Nekatere govore o priključitvi k Nemčiji v obliki enakega protektorata, kakor je bil določen Češki, drugi pa napovedujejo okupacijo Slovaške po Madžarski, ki bi morala v zameno dati nemški vojski pristo pot do južne poljske in zahodne romunske meje. Morja so vse te vesti pretirane, vendar je gotovo, da je nadaljnja usoda Slovaške zelo negotova. Na drugi strani se z italijanske strani znova naglašajo stare zahteve po ureditvi vprašanja francoskih posesti v Tuniziji in Džibutiju, kakor tudi v Sueskem prekopu. Na Egejskem morju se oglašata Turčija in Grčija z zahtevo po vrnitvi Dodekaneškega otočja, ki si ga je bila Italija prisvojila po porazu Turčije v prvi balkanski vojni l. 1913. Na meji Zunanje Mongolije in Mandžurije se na daljujejo boji med rusko-mongolskimi in japonsko-mandžurskimi četami ter groze zanetiti velik požar. Vojna med Japonci in Kitajci teče dalje in prav tako traja nezmanjšana napetost med Japonci in An-

gleži, pa tudi Američani in Francozi na Daljnem vzhodu.

»Načelní sporazum«, ki je bil, kakor smo v zadnji številki poročali, sklenjen v Tokiju med Japonsko in Anglijo, ni rodil tistih pozitivnih sadov, kakor se je na obeh straneh pričakovalo. Pogajanja o podrobnostih so pokazala, da obe strani sploh ni mogoče zblížati. Japonska izjavlja, da bo uspeh tokijske konference mogoč samo, ako bo Anglija v celoti sprejela japonske zahteve, Anglija pa zopet vztraja na stališču, da s tem, da je priznala »dejansko stanje« na Kitajskem, nikakor še ni izjavila, da opušta svoje dosedanje prijateljsko politiko nasproti kitajski vladi generala Čangkajška. Mimo tega se je zgodilo pretekli teden nekaj zelo važnega. V akcijo je nenadoma stopila Amerika. USA so nepričakovano odpovedale trgovinsko pogodbo z Japonsko iz l. 1911., kar pomeni napoved sankcij proti Deželji vzhajajočega sonca. To daje Angliji močno podporo, ker more v primeru resnega konflikta z Japonsko računati ne samo na francosko, marveč tudi na ameriško ter eventualno rusko pomoč. Težji zapletljaji so torej tudi na Daljnem vzhodu še vedno mogoči.

Med tem postaja z nova nemirna tudi Španija. Republikanci, ki so se pričeli najprej znova upirati v Asturiji, so v tokrek iz zasede ubili vrhovnega poveljnika nacionalistične civilne garde in šefa madridske vojaške policije. Med nacionalisti samimi se tudi nadaljuje razdor. Generali zahtevajo od generala Franca, da opusti misel na falangistično (fašistično) vladavino v državi, obnovi monarhijo in se ne veže vojaško z Italijo in Nemčijo, marveč ohrani popolno nevtralnost tudi v primeru nove evropske vojne. Tako vidimo, da je položaj povsod resen in napet.

7 dni po svetu

□ **Volitve v Angliji.** Če ne bo prišlo do zaostritve mednarodne krize, bo angleška vlada razpisala za to jesen volitve. Angleški ministrski predsednik Chamberlain je naglasil pred odhodom vlade na počitnice, da bo letošnji letni odmor najbrže krajši od počitnic v prejšnjih letih in da je parlament izdal vse potrebne zakone za najstrožjo pripravljenost.

□ **Sporazum v Moskvi** se bo prenesel na vojne strokovnjake vseh treh držav Anglije, Francije in Rusije, ki se bodo med sabo dokončno pomenili o sodelovanju za slučaj indirektnega napada. Nadaljevanje razgovorov kaže voljo, da bo prišlo do sporazuma.

□ **Anglija protestirala v Tokiju.** Zaradi protiangelske agitacije v severni Kitajski je angleška vlada vložila v Tokiju oster protest. Obenem pravijo zadnja poročila, da bo poslala Anglija iz Indije na Malajsko otočje 8000 vojakov. Vsekakor za obrambo angleških interesov na vzhodu.

□ **Anglija bo povečala vojno brodogradnjo.** Po novem načrtu bo Anglija zgradila 107 vojnih ladij za dviganje min in za borbo proti podmornicam, 57 patrolnih ladij, 10 ladij za polaganje min, 6 brzo-panikov za obhode in ladij za polaganje kablov.

* **Škodove tvornice v Plznu,** ki so eno izmed največjih podjetij težke industrije na svetu, so se odločile, da zgradijo v Novem Sadu ladjedelnico za rečne ladje, vlačilce itd. Občina bo odstopila podjetju potrebno zemljišče ob Donavi.

* **Mladi harmonikarji** so pod vodstvom svojega dirigenta strokovnega učitelja Vilka Šušteršiča odpotovali v Bosno in Dalmacijo na turnejo, ki bo trajala 14 dni. Koncerti bodo v Zenici, Kaknju, Sarajevu, Mostarju, Dubrovniku in Splitu.

□ **Delavski nemiri v Ameriki.** V Clevelandu v Ameriki so izbruhnili v neki avtomobilski tovarni zaradi stavke novi nemiri. Nad 30 stavkujočih je bilo ranjenih.

□ **Med Poljski in Gdankom** se razmere znova postružejo. Med Poljsko in Gdankom je izbruhnila gospodarska vojna. Poljska je zagrozila, da bo ustavila ves promet z Gdankom.

□ **Češka vojska.** Za obrambo reda in miru se bo na Češkem ustanovila vladna vojska, ki bo štela 280 častnikov in 7000 vojakov, kateri se bodo po večini rekrutirali iz bivših vojakov. Vojaki bodo morali služiti 25 let.

□ **Počastitev francosko-jugoslovanskega bratstva.** V Labeaulu v Franciji so se začele preteklo nedeljo velike francosko-jugoslovanske svečanosti na čast padlim v svetovni vojni. Ob tej priliki se je oboje stransko naglaševalo tesno sodelovanje, ki se je manifestiralo že pred 20 leti.

Vrtna hišica varna
pred zračnimi napadi

VIII. Mariborski teden

od 5. do 13. avgusta - Velik Festival slovenskih narodnih običajev
5. in 6. avgusta - Četrtnska voznina za zunanje obiskovalce

Dr. Franjo Lipold
predsednik Mariborskega tedna.

To soboto se osmič odpro vrata Mariborskega tedna, ki je največja in najprezentativnejša prireditev gospodarskega in kulturnega značaja v Mariboru. Letošnji Mariborski teden obsega razne razstave, kakor industrijo, tekstilno industrijo, obrt, trgovino, tujski promet, kmetijstvo, vinarstvo, gostinstvo, narodne vezenine, skavtsko razstavo, male živali, potem specialne razstave itd. Spored obsega nadalje razne koncerte in zabavne gledališke nastope, sportne prireditve, veselični park na razstavišču in še mnogo drugega.

Zunanji obiskovalci plačajo na železnici po vsej državi le polovično voznino od 1. do 17. t. m.

Posebnost letošnjega Mariborskega tedna pa je festival slovenskih narodnih običajev, ki bo v soboto 5. t. m. popoldne in v nedeljo 6. t. m. dopoldne. Nastopilo bo deset skupin z Dravskega polja, Slovenskih gor, Prekmurja, Bele Krajine in Istre z nad 200 sodelujočimi v originalnih narodnih nošah in s svojimi godbami. Železniška uprava je dovolila obiskovalcem iz Slovenije od 4. do 7. t. m. četrtnsko voznino. Iz Ljubljane vozi v nedeljo zjutraj v Maribor poseben vlak in zvečer nazaj.

Mariborski teden je najlepša priložnost za obisk naše severne meje!

vice. Naj bo to sodelovanje naših prednikov temelj tudi današnjemu sodelovanju obeh bratskih sosednjih in kmetijskih narodov. Kmetstvo gibanje, pred vsem mladina, ki sodeluje pri tem gibanju, pa se mora zavedati, da je njegova največja zapoved in največje spoznanje:

s prosveto k svobodi!

Sledili so govori ostalih zastopnikov. Med njimi je Sokol g. Stopar iz Murske Sobote povdarjal potrebo sodelovanja Sokola in kmetijske mladine, zastopnik ptujske »Vzajemnosti« tov. Lacko pa je poudarjal pred vsem kmetijsko-delavsko sodelovanje. Tudi ostali govorniki, po večini zastopniki Zveze kmetijskih fantov in deklet kakor tov. Tomažič, Dovč, Flisar, Ocvirk, Novačan, tajnik Zveze Nemec, so želi z govori vsesplošno priznanje.

Kronovšek: Kmetijska mladina kuje novo slovensko vaško skupnost!

Kot zadnji je govoril Zvezin predsednik tov. Kronovšek. Govornik je v temperamentnem govoru naglasil, da je bil pravi slovenski kmetijski človek tisti, ki se je zagrizel v to našo zemljo in jo ohranil skozi stoletja. »Doselej je bilo kmetijsko življenje ena sama vrsta trpljenja in borbe za obstanek. Od borbe za zemljo, za košček kruha pa vodi borba za svobodo kmetijskega človeka. V svojem gibanju se kmetijska mladina upira krivici ter zbira v svojih vrstah vse one, ki nočejo več kriviti svojega hrbita in ilapčevsko upogibati svojih glav, temveč hočejo kot ponosni in enakovredni člani narodnega občestva služiti kmetijskemu stanu, narodu in državi. Organizirana kmetijska mladina kuje novo slovensko vaško skupnost, ki edina more ozdraviti razmere, odrezati škodljivo razbitost ter v slogi dvigniti slovensko podeželje na višjo raven. Vse, kar dela kmetijska mladina, dela po svoji lastni pameti, brez jerobstva in tujega botrovanja, vse po svoji čisti vesti in poštenemu srcu. Ponosni Dom Matije Gubca bo sedaj Slovenskim goricam žarišče, okoli katerega se bo zbirala mladina, bo pa tudi mogočna narodna trdnjava, ki bo zvesto varovala vse, kar je našega. Tu bo do rasli mladi narodno-kmetijski borci, ki ne bodo nič pomišljali, kadar bo treba s pogumnim srcem in fantovsko korajžjo braniti slovensko zemljo in Jugoslavijo.«

Kmetijska mladina in kmetijsko prebivalstvo je z odobravanjem prekinjalo govornika ter ga h koncu nagradilo z navdušenim ploskanjem. Za tov. Kronovškom je pozdravil navzočo kmetijsko mladino v imenu akademikov g. Drogenik, na kar je predsednik tov. Satler Dom odprl.

Mladina se pokloni Viteškemu kralju.

Po otvoritvi se je razvila izpred Doma povorka kmetijskih fantov in deklet s kmetijskim orodjem. Povorka, na čelu katere so jezдили trije jezdeci v štajerskih narodnih nošah, je krenila pred spomenik Viteškega kralja Zedinitelja, kjer je položila iz zrelega klasja spleten venec, ki je bil okrašen z zelenim trakom. Poklonitveno svečanost je vodil brat Vladimirja Krefta, režiser in pisatelj puntarske drame »Kmet ska puntarja« g. dr. Bratko Kreft. Po zaigranju državne himne in pesmi »Hej Slovani«, je bila dopoldanska slovesnost zaključena.

Drama »Za staro pravdo« v Domu Matije Gubca.

Popoldne so domači fantje in dekleta vprizorili v novem Domu petdejansko igrano »Za staro pravdo«, ki jo je napisal učitelj Ernest Tiran, režiral pa tov. Vladimir Kreft. Z ljudskim petjem prepletena igra je prikazala kmetijskemu občinstvu težko življenje kmetijskega ljudstva pod graščinskim jarmom ter borbo kmetijskega človeka za svoje pravice. Igralci so se potrudili, kolikor so se mogli.

S to prireditvijo pa je bila tudi učinkovito zaključena velika slovesnost slovnjgoriške kmetijske mladine. Po prireditvi se je razvila za novim Domom prisrčna domača veselica, ki so jo močno poživili domači godci.

Mladina kuje slovensko vaško skupnost

Kmetijska mladina si je zgradila svoje žarišče - S prosveto k svobodi

Po našem podeželju je raztresenih na tisoče kmetijskih domov, v katerih živi naše kmetijsko prebivalstvo že stoletja in stoletja. V teh domovih se odigrava večina našega slovenskega življenja, v teh hišah se sestaja družina in dela načrte za bodoče dneve. Vključ premnogim organizacijam na našem podeželju pa se močno čuti pomanjkanje domov, v katerem se ne bi sestajala samo posamezna družina, ampak bi se sestajala vsa vas, ves ožji kraj in živela tako nekako skupno življenje. Taki domovi bi odstranili pregraje, ki so danes med nekaterimi sosedmi, in ki sejejo samo razdor. »Edinost« je že premnogokrat naglaševala potrebo po kmetijskih domovih na vasi, kjer bi se naj mladina po končani šoli prosvetno v kmetijskem duhu izobraževala. Tudi kmetijska mladina pri Sv. Juriju ob Ščavnici je močno pogrešala strehe, kjer bi se lahko sestajala in izobraževala.

Največ na pobudo in s pomočjo svojega agilnega tovariša Vladimirja Krefta pa se kmetijska mladina vrgla na delo in zgradila v kratkem času dom, ki ga je imenovala po borcu za kmetijske pravice in našem puntarju.

Dom Matije Gubca.

S tem naslovom je kmetijska mladina pri Sv. Juriju pokazala, da se zaveda, kod gre njena pot, in da je njen vzor neustrašni borec za kmetijske pravice puntar Matija Gubec.

Mladina iz vse Slovenije prihaja v Sv. Jurij.

Na dan proslave preteklo nedeljo so zaplapolale zastave iz hiš, dve domači godbi pa sta poskrbeli za praznično razpoloženje. Hiše so bile odele v zelenje, najlepše pa je mladina okrasila s smre-

čicami, rožami, zrelim klasjem in zelenjem prvi slovenski dom Matije Gubca. Že v ranih dopoldanskih urah je začela prihajati v Sv. Jurij mladina iz vse Slovenije, iz bližnjih in daljnih krajev: iz Prekije, iz Prekmurja, iz Pesniške doline, s Ptujkega polja ter iz Dravske in Savinjske doline. Nekaj zastopnikov pa so poslale Zveze kmetijskih fantov in deklet tudi iz Kranjske. Mladina je prihajala v Sv. Jurij na kolesih, na avtobusih ter prinašala s seboj zelene prapore.

Zbrana mladina se je udeležila s svojimi zelenimi prapori službe božje, nato pa je odšla v povorki pred novi Dom Matije Gubca, kjer se je med tem časom nabralo mnogo domačega in sosednjega prebivalstva. Med množico so vihrale zelene, državne in slovenske zastave. Iz pročelja novega Doma pa je zrla na navzoče trpeča podoba puntarja Gubca.

Mladina zboruje

Prvi je stopil na oder pred vrata novega Doma krajevni predsednik društva Zveze kmetijskih fantov in deklet tovariš Joško Satler in pozdravil vse, ki so prihiteli k otvoritvi k Sv. Juriju, posebno pa se je zahvalil domačinom in vsem onim, ki so pripomogli do prepotrebne prosvetne stavbe v Sv. Juriju. Tovariš Vladimir Kreft je pozdravil za njim med prvimi

zastopnika dr. Vladimirja Mačka, g. dr. Odiča iz Čakovca in zastopnika »Seljačke sloge« g. Petka iz Zagreba. V nadaljnjih pozdravih so bili pozdravljeni zastopnik Sokola g. Stopar iz Murske Sobote, zastopnik ptujkega delavskega društva »Vzajemnosti« kmet g. Lacko, tajnik Zveze kmetijskih fantov in deklet tovariš Nemec, predsednik

Zveze tovariš Kronovšek. Pozdravljeni pa so tudi bili zastopniki gasilcev, veterinarjev in predsedniki številnih navzočih društev kmetijskih fantov in deklet. V govoru, ki je sledil, pa je agili tov. Kreft poudaril, da mu je v prijetno zadoščenje, da je mladina iz vse Slovenije pokazala tako veliko razumevanje za novi Dom, ki naj postane prvo žarišče našega podeželskega preporoda.

Slovensko kmetijsko ljudstvo se je moralo vedno trdo boriti za košček svojega kruha, v tej borbi »za staro pravdo« si je skušalo pomagati celo s puntom. Borbo kmetov »za staro pravdo« je vodil kmetijski puntar Matija Gubec, ki je postal danes prav zaradi tega nekak simbol kmetijskega boja za svoje pravice. Mladina pri Sv. Juriju ob Ščavnici se tega zaveda. Postavila si je Dom in ga imenovala po prvem slovenskem in hrvatskem kmetijskem puntarju. V Domu Matije Gubca se bo vzgajala mladina, ki bo v obmejnem Sv. Juriju vedno krepko stala na braniku svoje zemlje in svoje države. Ob Matiji Gubcu pa so vzori te preporočene kmetijske mladine tudi ostali veliki kmetijski možje kakor oba Radiča, Bolgar Aleksander Stambolijski, pokojni dr. Janže Novak in še premnogi mučeniki, ki so trpeli in padli za svete pravice kmetijskega stanu. Zbrana množica je počastila njihove spomine s trikratnimi »Slava« Govor slavnostnega govornika je zaključila himna.

Zastopnik dr. Mačka o skupnem nastopu hrvatskih in slovenskih kmetov.

Za tov. Kreftom je stopil pred zele-njem okrašeno tribuno novega Doma zastopnik dr. Mačka dr. Odič iz Čakovca. Množica ga je pozdravila s klici dr. Mačku ter hrvatskem uin srbskemu ljudstvu. Dr. Odič je izrazil veselje, da lahko prisostvuje kmetijsko-mladinski manifestaciji v Sv. Juriju. Prav posebno pa ga je veselilo, da si je izbrala naša kmetijska mladina za svoj Dom ime onega velikega svojega mučenika, pod katerim so se pred stoletji borili slovenski in hrvatski kmetje vzajemno za svoje kmetijske interese, se pravi za kruh in človečanske pra

8. Obiščite MARIBORSKI TEDEN

od 5. do 13. avgusta 1939

Polovična vožnja na železnicah od 1. do 17. avgusta 1939

VELIKA GOSPODARSKA IN KULTURNA REVIIJA

Industrija — Trgovina — Obrt — Kmetijstvo — Velika tekstilna razstava — Tujskoprometna razstava — Gostinstvo — Vinska pokušnja — Razstava narodnih vezenin — Narodopisne razstave — Jubilejna gledališka razstava — Skautska razstava — Razstava malih živali — Številne specialne razstave — Koncertne in gledališke prireditve — Sportne prireditve — Veselični park na razstavišču itd.

5.—6. avgusta festival slovenskih narodnih običajev

Obiščite Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji!

Obiščite zeleno Pohorje in sončni Kozjak!

Obiščite vinorodne Slovenske gorice!

Obiščite veseli Maribor in njegovo okolico!

Mariborski teden je najlepša priložnost za obisk naše severne meje!

Dve metodi, dve logiki . . .

Pogajanja med Francijo in Anglijo na eni ter Rusijo na drugi strani se vlečejo že proti koncu četrtega meseca. Med tem je bilo sklenjenih že nekaj vojaških in nenapadalnih paktov, mobiliziranih nekaj armad — pogajanja.

Nekaj časa je uspelo velikim časopisnim agencijam vzdrževati vesti, da je za zavlačevanje kriva Rusija, ki ne misli iskreno, ki hoče zahodni demokraciji izigrati itd. Toda v samem angleškem in francoskem parlamentu so vstali vladni poslanci, ki so očitali vso krivdo za neuspeh Bonetu, Daladieru, Chamberlainu, Halifaxu. — Nazadnjaški tisk je vrgel te dni v svet tudi stavek, da je vzhodna logika pač različna od zahodne. To naj bi pomenilo: z vami, dragi Rusi, je nemo-

goče razpravljati, vi imate čisto druge pojme o tem, kaj je dogovor in pogodba! Na to je moskovski tisk pritrdil, češ, res je naša logika drugačna od vaše. Prvič: mi zahtevamo pogodbo, katere težo bomo nosili vsi enako, zahtevamo, da nosite vi isto težo garancij kakor mi! In drugič: naša metoda je metoda Mongolije, naša metoda je metoda Monakovega, Tiencina, Tokia!

Dve logiki, dve metodi, dvoje svetov! —ski.

SOTRUDNIKE IN DOPIISNIKE prosimo, da pošlejo svoje prispevke najkasneje do vsake srede v tednu.

Žaloigra dveh zaljubljenecv

»Ustrelil je svoje dekle, nato še sam sebi pognal kroglo v glavo.« — »Prosto-voljna smrt dveh mladih zaljubljenecv.« — »Strašna žaloigra dveh zaljubljenecv.« — Takšne in slične napise lahko čitamo dnevno po naših časnikih. Nekateri so v poročilu bolj skopi, drugi razvlečejo zadevo v cel ljubavni roman — toda skromna vsebina pa ostane ena in ista: On je imel 20, ona 17 let. Ali: On je imel 26, ona 25 let. Nedo dolgo tega smo čitali o ljubavni žaloigri, ko je bilo njemu celo 51 let, njej pa jedva 18. In tako naprej... Povsod je »roman« približno sličen: On jo je ljubil, ona mu je vračala ljubezen. Ljubezen je bila velika, da sta zaljubljenca dan in noč tiščala skupaj. Iznenada pa je prišlo nekaj vmes. Morda je nad mlado hčerko celo mati nekoliko zaropotala, morda je prišla vmes kakšna tretja »ljubezen«; primeri se tudi, da se je on naveličal, a tudi obratno se zgodi, da se dekle zagleda v »boljšo partijo.« Neredko povzroči strah pred življenjem prezgodnja nosečnost. Je že tako, da se zdi 20-letnemu mladeniču očetovstvo strašno do godek, a 17-letnemu dekletu je pojav nezakonskega materinstva, ki je pri nas strašno razvpito, še strašnejši. Premladlji ljudje so se poigrali z ognjem in posledice, posebno pa duševnost, so strašne. Kriva je tudi naša lažimorala, ki nekrščansko obsodi nezakonsko spočetje, tepe do groze ubogo dekle ves čas nosečnosti ter prekoline nezakonsko mater. Zato se zlasti dekle — marsikatero jedva odraslo otroškimi letom — zboji prihodnosti. Strah je tisto, ki položi morilno misel v dušo in v večini primerov tudi sproži strah. Strah dostikrat pri takih ljudeh ni mnogo oddaljen od blaznosti, dasi na zunaj izgleda, da gre do samomoru premišljeno, s treznimi glavami in napišejo za slovo celo logična poslovilna pisma.

Nad pojavi, ki so postali tudi v slovenskem narodu kaj pogosti, se moramo resno zamisliti. Ni zadosti, da registriramo zadevo v častniku in je s tem že vse opravljeno. Tudi jadikovanje, ki je bilo posledica pomanjkanja krščanskega duha in verske vzgoje, je odveč.

Obvestilo

* Ob desetletnici Počitniškega doma kraljice Marije na Pohorju. Letos je preteklo deset let od ustanovitve Počitniškega doma kraljice Marije na Pohorju. Društvo za zdravstveno zaščito otrok in mladine in ženskemu društvu se je z delom in zbiranjem sredstev posrečilo povečati in izpopolniti v teh letih ustanovo do stopnje, ki je bila dosegljiva le tudi z vsestransko podporo naše javnosti. V enem najlepših predelov našega Pohorja ob potu iz Slovenske Bistrice k Sv. trem kraljem je nastala sredi gozdov nova naselbina, ki jo tvori več ličnih poslopij. Električna, vodovod, velik kopalni bazen, igrišče, lepo urejeno posestvo, povsod red, povsod veselje. Kako tudi ne, saj se družijo v lepem okolju v igri in zabavi vsakokrat preko 150 otrok. Nad njimi bdi skrbno vzgojno in zdravstveno nadzorstvo. Spomnimo se bo desetletnici te preproste mladinske ustanove, darujemo nekaj za njen nadaljni razvoj. V korist doma se vrši na Trgu svobode v nedeljo dne 6. t. m. ob 15. uri velika dobrodelna tombola, ki naj pripomore domu do novih sredstev.

Razstava krasnih dobričkov za tombolo v prid Počitniškega doma kraljice Marije na Pohorju je na ogled v izložbi trdnice Weka. Poskusite srečo, segajte pridno po tombolnih kartah. Prvo darilo stavišče v Studencih v izmeri 550 kvadratnih metrov.

Sicite Edinost

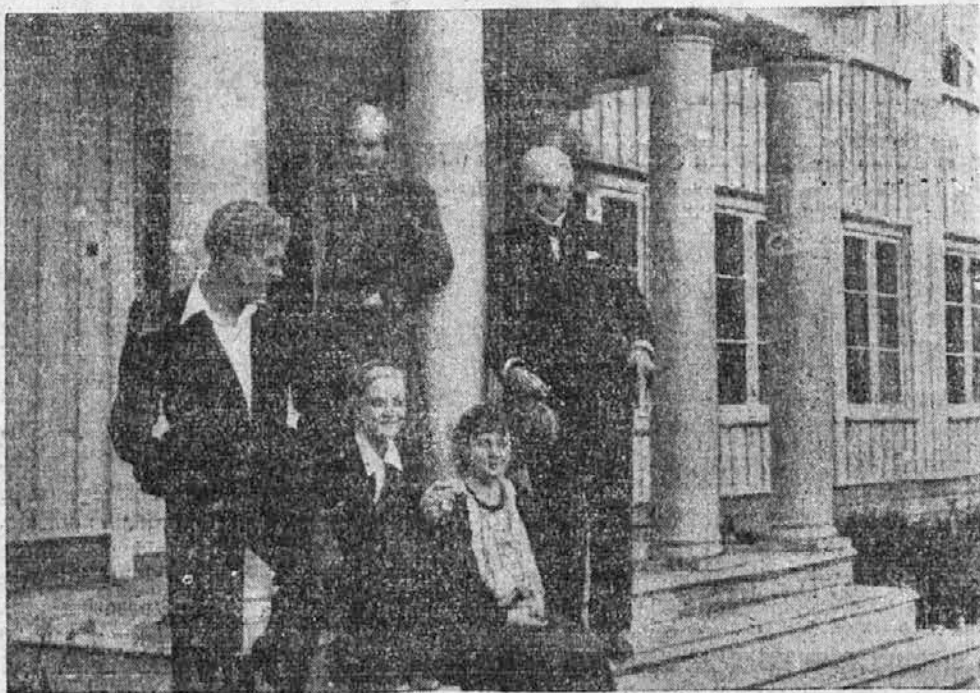
DIPLOMATI

MAKSIM GORKI

Na eni strani so bivali Kuzmiči, na drugi Lukiči. Med njimi je tekla reka. Zalibog pa je zemlja precej ozka in ljudje so željni bogastva in so zavistni: za vsak nič se stepejo. Samo, da komu kaj ni všeč — že zažene hura in drugi dobi gorko po glavi. Nastane splošno pretepanje; drug drugega premagujejo in na koncu zračunajo dobiček in zgubo. Računajo in računajo; toda — kako se jim je zdelo čudno, računski so pokazali: samo izgubo so imeli. Kuzmiči premišlujejo: »Tak nepridiprav, tak Lukič je vreden največ sedem kopejk. Toda vsak mrtev Lukič nas je stal rubelj šestdeset. Kaj pomeni to?« Tudi Lukiči premišlujejo: »Živ Kuzmič ni vreden enega groša, nas pa stane devetdeset kopejk, da ga ubijemo!« In so sklenili iz samega strahu: »Toda če se bo ubil eden, potem bo vojna hitreje končana in ubijanje cenejšo.«

Toda spoštovani trgovci so si polnili žepe in zakričali: »Sinovi domovine! Domovina je v nevarnosti. Domovina sme zahtevati velike žrtve!« Grozno so se oborožili, si izbrali primeren trenutek in udarili. Borili so se, borili, zmagovali, ropali — na koncu so spet računali zgubo in dobiček. »Nekaj ni v redu pri nas«, so rekli Kuzmiči. Zdaj res pride vsak Lukič že na šestdeset rubljev!« Tudi Lukičem ni bilo drugače pri srcu! »Prešmentana reč! Toliko denarja stane vojna. Siti smo že tega!« Toda imeli so trde glave in so rekli: »Morilsko tehniko moramo modernizirati!« Spoštovani trgovci so si polnili žepe in kričali: »Sinovi domovine! Domovina je v nevarnosti!« In so počasi in tiho dvigali cene... Kuzmiči in Lukiči so torej modernizirali morilno tehniko, oboji so zmagovali, ropali in na koncu spet računali dobiček in zgubo... Živ človek je zgubil sploh vsako ceno, pa je bilo vendarle vedno bolj drago, če si ga hotel ubiti! V mirnih časih so tožili drug drugega: »To nas bo uničilo!« »Da, na psa pridemo!« Ko pa je skočila kura čez plot, so že ugnali trgovci vik in krik... Sedem let so se topli Lukiči s Kuzmiči, se ubijali, rušili mesta, požigali, že pet let stare otroke so učili streljati. Revščina pa je bila taka, da je hodil ta in oni le še v čevljih ali v čepici okrog, nekateri pa še tega niso imeli. Narodi junakov so do kože goli skakali po svetu! »Zdaj nas stane vsak mrtvi Kuzmič že sto rubljev. Ne, to je treba drugače urediti...« Posvetovali so se, potem pa šli k reki. Na drugem bregu je že stal sovražnik. »Kaj hočete?« »Mi? Nič! In vi?«

»Mi tudi nič...« »Mi tudi...« »Prišli smo si reko ogledat.« Stali so tu, praskali; so se, ene je bilo sram, drugi so vzdihovali. Potem so spet zaklicali: »Imate diplomate?« »Imamo jih! In vi?« »Mi tudi... No, kako mislite?« »No, nam je prav.« Sporazumeli so se, vrgli svoje diplome v vodo in potem so pričeli govoriti čisto pametno. »Veste kakaj smo prišli sem?« »To si mislimo.« »No, kakaj?« »Vi se hočete z nami pogoditi.« Kuzmiči so se čudili. »Kako ste mogli to uganiti?« »Mi smo vendar tudi zato sem prišli!« »Odslej bomo živeli torej v miru?« »Dobro!« Zdaj so bili vsi zadovoljni. Plesali so in skakali, zažigali kresove, vasovali so... Od tedaj živijo Kuzmiči in Lukiči mirno in zadovoljno. Vojno so obesili čisto na klin, samo tako po malem so se kradi. Prevel Cvetko Zagorski

Knut Hamsun s svojo družino

4. avgusta je obhajal največji norveški pisatelj Knut Hamsun 80. obletnico svojega rojstva. Slovenci imamo prevedenih več njegovih knjig. Slika prikazuje pisatelja z družino na njegovem imetu v Nørholmenu.

Kulturna obzoria

Kulturne naloge južnoslovanskih narodov

Eden izmed temeljnih razlogov slabih stikov med južnoslovanskimi narodi je nedvomno pomanjkljivo poznanje kulturnosti tega ali onega naroda. Vprašanja nikakor ne smemo zamenjavati ali istovetiti s političnimi in gospodarskimi momenti, ki so zlasti v okviru državne celote v polgedu ugodnih odnosov naravnost fundamentalni in si brez njihove solidne izpolnitve ne moremo zamisliti kulturnega sodelovanja.

Ali pri nas vobče obstoja kulturno sodelovanje? Ali obstoja kulturna enakopravnost? O prvem vprašanju moremo reči da Slovenci ne poznamo dovolj hrvatske in srbske kulture, niti obratno. Če objektivno gledamo, pa pri vsem sedanjem stanju vendarle lahko ugotovimo, da slovenski človek pozna hrvatsko ter srbsko kulturno tvornost mnogo bolj, kot hrvatski ali srbski slovensko. Vsekakor pa vse to še daleč ne zadostja pravemu medsebojnemu kulturnemu sodelovanju. Na drugi strani smo si izvedli v državi nekako »kulturno kategorizacijo«: najvišje smo postavili Slovence, pa tudi Hrvate in nato Srbe. Ne glede na vprašanje, ali nam je takšno stopnjevanje potrebno in ali ni morda boljše ugotavljanje kulturne sprejemljivosti posameznih narodov, moramo reči, da bi vse to nazadnje še ne bilo tako slabo, če bi se baš zavoljo takšnih stopenj razvojne dospelosti in zavoljo različne svetovno-kulturne orientacije (pri Srbih vpliv vzhoda, pravoslavlje, pri Hrvatih in Slovencih vpliv zapada, katolicizem) ne začeli obdajati z nekakim kitajskim zidom. Namesto da bi višja kulturna razvitost postala vzpodbuda za tesnejše sodelovanje tega ali onega naroda slovenskega juga z drugim narodom, je postala ovira, ker si stvarno prilagaja kul-

turni primat in s tem pozablja naloge svojega poslanstva. Takšna škodljiva nazoranja in predsodke moramo temeljito izrjaviti iz naše zavesti in prav tako vsako podcenjevanje; kajti vsaka narodna kultura razpolaga s svojimi vrednotami, ki jih moramo spoštovati. V naših odnosih ne sme biti niti rangov, niti hotenj po podvrčanju ali nasilnem vplivanju. Spoznatj moramo posamezne narodne kulture (srbsko, hrvatsko, slovensko, bolgarsko), da jih bomo znali pravilno ceniti. S tem bomo kajpada pripravljali pot k boljšemu stikanju in k obliki, ki bi nam bila poleg političnega in gospodarskega sporazuma enako važna: h kulturnemu sporazumu! Na ta način bomo izločili vsa tista nasprotja, ki so zadnja leta povzročala skrajno neugodne prikaze in so v marsičem ovirala vsestranski sporazum. S tem pa bomo sočasno spoznali, da potrebuje vsaka narodna kultura enako mero spodbud in enotnih neženosti, v katerih pogledu se je zadnja leta toliko grešilo. Nikakor pa ne gre, da bi narod na določeni stopnji moral čakati tako dolgo, da bi ga v razvoju zaostali narod dohitel ali da bi se moral istemu prilagoditi v svojo škodo. Prav ta stališča so rodila krivice, ki sem jih v vprašanju kulturne enakopravnosti nakazal v drugi točki. Vsega tega se moramo temeljito otestiti, da bomo zaživelj prepričani življenje v trdnih mejah državne skupnosti.

Vse preveč se pozablja, da je ena izmed najvažnejših točk vsesplošnega sporazuma, prav kulturni sporazum. Najmočnejši faktor združenja Jugoslovancev v sedanjosti državno enoto, je bil prav kulturni, kar se prerado pozablja. Kulturni delavci so bili tisti, ki so zanimali pri nas prve stike kasnejšega sodelovanja.

Narodopisni festival v Mariboru

Zanimanje za narodno pesem in ples doslej še zdaleka ni takšno, kakršno bi moralo biti. In vendar bi bilo spoznavanje narodnih umetnin vzgojno zelo važno, kajti zavest lastne narodne umetnosti močno dvigne narodno zavest. Narodna pesem je najgloblji izraz narodove duše,

z njo moremo meriti duševno globino tega ali onega naroda. Narodi z obširno narodno umetnostjo so v svojem zgodovinskem življenju dokazali mnogo življenjske odpornosti, to pa še zavoljo zavesti lastnih ustvarjalnih možnosti. Za Slovence je poznanje lastnih narodnih

vrednot zelo važno. Vedno moramo pokazati vse sile za manifestacijo svoje kulturne, politične in gospodarske samostojnosti. Čas, ki hiti pred nami, nas ne sme najti nepripravljene, temveč trdne na braniku naše svobode, za katero smo se bojevali skoro tisoč let in jo končno tudi izvojevali. Zato nam je v tem večje veselje, da bomo imeli vprav v obmejnem Mariboru dne 5. in 6. avgusta spoznavati lepote naših narodnih običajev in se bomo mogli nazorno prepričati, da so v zmoti oni, ki pravijo, da nimamo samorastlih narodnih vrednot. — Narodopisni festival bo tudi v plesih pokazal, koliko samorastlih vrednot še hrani danes vkljub naraščajočim vplivom meščanske modernizacije posejane slovenski narod. Na festivalu bodo nastopile štajerske skupine iz Lancove vasi, Sv. Jurija ob Ščavnici, Sv. Marka niže Ptuja, panonske skupine iz Beltince, belokranjske skupine pa iz Črnomlja, Vinice, Adlešičev, Metlike, in Poljane. Tako bodo iz Lancove vasi vprizorili Orače, iz Sv. Jurja pomladne obredne običaje, iz Sv. Marka Kurentovanje, iz Beltince šest originalnih plesov (Mešterske ples, Ikalečko, Soštarsko, Gostuvarske ples, Točak in Samarijanko), Belokranjci pa zelenega Jurija in nekaj drugih narodnih plesov. Že spored sam na sebi obeta mnogo zanimivosti, ki bodo marsikomu posvetile v dogajanje slovenskega narodnega življenja in mu pokazale vsaj del njegovega duhovnega bogastva.

Naloga vsake kulturne družbe je, da zastavi vse sile ter ohrani bisere svojim potomcem. Čehi, Italijani, Francozi, Nemci in drugi storijo ogromno za ohranitev tega narodnostnega blaga, v katerem je ohranjeno kulturno delovanje in kulturna podoba preteklosti. Tako ohranjevanje narodnih kulturnih dobrin iz preteklih časov, ni važno samo iz zgodovinskega vidika, temveč je važno tudi za okrepitev kulturne samobitnosti kakšnega naroda. Ko bomo lahko zdaj v Mariboru prvič videli revijo naših običajev, pokazimo, da nas živo zanima vse, kar je ustvaril v preteklosti narod. Na narodopisnem festivalu v Mariboru bo viden vsaj deloma odsev pretakanja slovenskega narodnega življenja v daljni in neposredni preteklosti. Narodopisni festival v Mariboru nas bo znova prepričal, da smo Slovenci bogati na svojih kulturnih vrednotah in da lahko zremo s ponosom na nje.

Pevski festival in tabor v Rogaški Slatini

V nedeljo, dne 6. avgusta bo proslava 15-letnice pevskega društva »Sloga« v Rogaški Slatini, na kateri bo sodelovalo okrog 20 pevskega zborov iz vse Slovenije; ples bo okrog 600 pevcev. Točno ob 10 dopoldne bo v slavnostni dvorani Zdraviliškega doma jubilejni koncert, na katerem bodo nastopili posamezno in skupaj številna bratska društva. Popoldne ob 16 (4. uri) bo na veseličnem prostoru velik pevski tabor z govori in pevskim nastopom zborov posamezno in skupno. Pevske prireditve v Rogaški Slatini se bo udeležilo tudi več naših odličnih glasbenih kulturnih delavcev, kar bo slovesnost še poudarilo.

Prejeli smo

»Gruda« — mesečnik za kmetško prosveto, julij 1939. Nova številka »Grude« prinaša uvodno Danevovo »Pesem žanjice, svetoven in domač politični pregled »Svet in mi«, poročila o prireditvah Društva kmetijskih fantov in deklet, spominske članke ob petletnici smrti mladinskega pokretaša dr. Janžeta Novaka, ob smrti politika Srbske zemljoradniške stranke Jovana M. Jovanoviča ter spomine na bolgarskega kmetkega voditelja Stamboliškega. Sledijo članki o baltskih državah, o borzah, o francoski revoluciji ter nazadnje še poročila o delu na naših vaseh. Številko zaključuje drobščina v koncu Kristanove novele »Ko je žito zorelo...«

Gospodarstvo

Kako podražujejo papir

Prave krivce je treba trdo prijeti

Papir izdelujejo iz celuloze, torej iz staničnine, ki je glavna sestavina rastlin. Papirna industrija dela iz lesa celulozo, ki jo uporablja potem za izdelavo mnogovrstnega papirja. Glavna surovina za papirno industrijo je torej les. Za najlepši razmah vsakršne lesne industrije vobče in papirne industrije posebej so v naši državi dani vsi pogoji. Ne samo za potrebe naše države, marveč tudi za potrebe velikega dela tujine v mednarodni trgovini. Naša papirna industrija pa še ni toliko napredovala, odnosno se ni toliko potrudila, da bi zadoščala in kolikor toliko ustrezala vsaj domači potrebi. Vse preveč se štiti tujo papirno industrijo na našem papirnem trgu. Čudna zaščita, ki jo vodi naš papirni kartel na škodo našemu narodnemu in državnemu gospodarstvu!

Tovarniško ceno papirja določajo po teži, ne po površini papirja, kakor seveda tudi ceno celuloze. Lažji papir je naravno dražji ko težji papir. Raba papirja se pa kajpak ne vrši po teži, marveč po površini papirja. Papir se na dolgem potu od tovarne do prodaje na drobno podraži včasih na mnogokratnik prvotne, tovarniške cene, ki pa je sicer taka, kakršno določi papirni kartel. Nedavno so jo povečali raznim vrstam papirja za 10 do 20%.

Začetek julija je »Hrvatski dnevnik« to stvar pojasnjeval in jo kot splošno škodljiv pojav tudi bical.

Naš papirni kartel se je dogovoril z nemškimi izvozniki papirja, da se v Nemčiji zagotovi izvoz 460 vagonov papirja v Jugoslavijo. Toliko papirja je Nemčija že doslej izvažala v Jugoslavijo, toda po takih konkurenčnih cenah, ki našim velepapirnicam niso dopuščale dobičkov, kakršne so si želele. Svrha navedenega sporazuma je torej bila odstranitev vsakršne konkurence med našimi tovarnami za papir in med nemškimi uvozniki papirja. Naš kartel papirja tako omogoča tujcem enako povečanje cene papirja, cene do-

mačemu papirju se pa itak nekako avtomatski povečajo in večji zaslužek našim papirnim kartelirancem je zagotovljen, ne da bi bilo treba proizvodnjo papirja doma povečati.

Kot vzrok za podražitev papirja za 10 do 20% navajajo seveda »podražitev surovine za papirno industrijo na svetnem tržišču.« Ta izgovor drži toliko kot drugi podobni izgovori. Pravi namen omenjenega sporazuma so pač bili večji dobički kartelirane papirne industrije — brez vsakršnega rizika in brez kakršnega koli truda ali večjega dela. Domače tovarne za papir zaslužijo brez tega »prijoljška« mnogo več, nego ustreza pristojnemu »meščanskemu zaslužku.«

Vsak pismen človek ve, kakšnega pomena je papir v prosvetnem, političnem in gospodarskem življenju naroda. Pomislimo samo na milijonsko tiskanje knjig, časopisov, obzornikov in novin! Javne pa zasebne ustanove in poedinci so veliki potrošniki papirja. Povečanje cen papirja ne zadene samo tiskarskih podjetij, marveč otežkoča naše celokupno gospodarstvo in se neugodno odraža tudi v naši trgovinski bilanci.

Papirni kartel se za vse to očividno malo zmeni. Zato bi bilo treba preiskati, kdo vse odločuje v njem in kdo vodi domačo trgovino s papirjem.

Prave krivce je treba trdo prijeti. Ker marsikdo prave povzročitelje podražitve papirja išče ali vidi drugje, ne pa tam, kjer so v resnici, smo danes nanje s prstom pokazali. Neka pojasnila, ki jih daje kartel javnosti po listih v opravičbo za podražitev papirja, stvarno samo potrjujejo vse to, kar smo tu povedali. Počkov.

* Obrtniška razstava bo od 6. do 20. avgusta v St. Vidu nad Ljubljano, kjer pride zlasti krasno pohištvo vseh vrst do veljave.

Pravda okoli novega viničarskega reda

Vinogradniki so odpovedali s 1. avgustom službe vsem viničarjem - Vinogradniki proti novemu viničarskemu redu - Upravičeno?

Ni še dolgo, ko je bil sklican v Ljubljani banki svet, ki je uzakonil novi viničarski red. Z uredbo je hotela banka uprava urediti razmere med lastniki vinogradov in njihovimi viničarji. Znano je, da živijo viničarji ponekod v Slovenjskih gorah ter v Halozah in nevzdržnih razmerah, in da so na ljubo in neljubo prepričani svojim delodajalcem. Nihče pa seveda ne trdi, da so krivi povsod slabih razmer, v katerih živijo nekateri viničarji, samo vinogradniki, ampak je prečesto kriva bede in neurejenosti viničarjevega položaja splošna gospodarska kriza, ki je vrgla nekdanje urejeno gospodarstvo iz njegovega normalnega teka in razvoja. Iz odklonilnega stališča, ki ga zavzemajo vinogradniki proti novemu viničarskemu redu, pa čutimo, da se je banki svet pri novi uredbi zavzel za viničarje ter težil k temu, da jim enkrat dokončno uredi njihove razmere.

Preteklo nedeljo so se zbrali mariborski in okoliški vinogradniki ter se na splošnem izrekli proti novi viničarski uredbi in celo sklenili, da bodo s 1. avgustom (zadnje se je med tem že zgodilo) odpovedali službe vsem svojim viničarjem in da ne bodo jemali v službo novih viničarjev. Udarci je vsekakor zelo hud, ki pa bo v praksi skoraj neizvedljiv. Kdo bo delal vinogradnikom vinograde, če ne viničarji? Dalje viničarsko delo tudi ni tako enostavno delo, da bi lahko postavili v vinograd kogar koli.

Glavni spor, okoli katerega se je začela pravda okoli novega viničarskega reda je ta, da novi viničarski red z vso odločnostjo zahteva od vinogradnikov, da redno plačujejo viničarje in da ne kršijo svojih obveznosti do njih. Vinogradniki pa trdijo, da nekateri rednega plačevanja ne zmorejo, ker niso določene neke gotove cene vina, in da niti ne vedo, ali bodo lahko vino prodali in koliko ga bodo prodali. Če je torej viničarska uredba predpisala določene plače viničarjem, bi morala istočasno izdati zakon, ki bi določal cene vinu, in navsezadnje tudi na kak način uredil prodajo vina. Zadnje pač najbolj resno izpodbija pava temelje novega viničarskega reda.

Vinogradniki so se nadalje izrekli tudi proti triletni viničarski stalnosti, kar je manj razumljivo, kajti vsak vinogradnik, ki bo lahko obdržal viničarja po enoletni poizkusni dobi, ga bo lahko obdržal še dve leti. Ugovarjali so še končno tudi proti temu, da je novi viničarski red uzakonjen preko njih med strokovno zvezo in banko upravo.

Eno je nesporno: vinogradnik, ki ima kolikor toliko urejeno gospodarstvo, ki mu ga vodi viničar, se pač mora zavedati, da je njegova dolžnost, da da viničarju, kar mu je dati dolžan. Z zahtevo po določanju cen in po urejeni prodaji vina — čemur zdrava pamet ne oporeka — pa vinogradniki sami silijo v socializacijo ter se odrekajo lastne vzpodbude. rč.

Poživiljenje izvoza v klirinške države

Izvozniki dobe polno vrednost za prodano blago v gospodarskih krogih

Precej nejevolje je v gospodarskih krogih zbudilo zadnje leto dejstvo, da so morali izvozniki, ki so dobili iz neklirinških držav devize za prodano blago, precejšen del teh plačilnih sredstev oddati Narodni banki oziroma državi, in to po uradnem tečaju, ki je znatno nižji kot tečaj v svobodnem, to je na pravem borznem prometu. Mnogo deviz, ki so jih morali odstopiti, je znašala doslej 25%, bila pa je prejšnja leta precej večja. Država si je za svoja plačila deviznim državam na ta način brez posebnih žrtv priskrbela potrebna sredstva, na škodo naših trgovcev, ki zaradi tega niso prejeli

za svoje blago polne vrednosti, ampak veliko manj.

Kot primer bodi navedeno, da znaša tečaj angleškega funta, ki po navadi služi kot podlaga za izračunavanje vrednosti inozemskih plačilnih sredstev, v svobodnem prometu sedaj 256.40, uradni tečaj, po katerem je Narodna banka plačevala prevzete devize, pa le 206 dinarjev. Izvoznik je torej prejemal za svoje blago, ki ga je pošiljal v neklirinške države, za funt le povprečno 244 din mesto 256.40. Ker je razlika med borznim tečajem in tečajem v svobodnem prometu vedno večja, lahko vsakdo izračuna, za koliko so

bili oškodovani naši izvozniki, ki blago niso prodajali v one države, ki z nami niso sklenile klirinške pogodbe.

Zadeva se je zasukala. Finančni minister je izdal odredbo, da našim trgovcem od deviz, ki so jih prejeli kot protivrednost za blago, izvoženo v neklirinške države, poslej ni treba oddajati več Narodni banki oziroma državi; da torej obdrže vse devize in jih prodajo na borzi v celoti po tečaju v svobodnem prometu, sedaj torej angleške funte po 256.40 din. Na ta način, se je za izvoznika zvišala vrednost angleškega funta za

povprečno 5.3%. Za ta odstotek je potemtakem izvoz v neklirinške države odsej rentabilnejši. Pričakujejo, da se bo izvoz v devizne države sedaj precej dvignil.

Izvozniki morajo do nadaljnjega še vedno ponuditi Narodni banki 25% od prejetih deviz, ki jih bo odkupila, ako jih bo potrebovala, toda po dnevnem borznem tečaju, tako da izvozniki ne bodo več oškodovani. Ostali 75% pa izvozniki lahko prodajo na borzi po svobodnem tečaju kakor doslej.

Zgradite sadne sušilnice

Podpora kmetijskega ministrstva ne zadostuje za gradnjo prepotrebnih sadnih sušilnic

Kmetijsko ministrstvo je določilo znesek 900.000 din za gradnjo modernih sadnih sušilnic. Povprečno bi prišlo na posamezno banovino 72.000 din. Ta znesek bi razdelile banovine na podpore po 4.000 din in po 1.500 din, ki bi se potlej razdelile med poedine sadjerejce. Prva vsota bi se dala za sušilnice velikega tipa, druga vsota pa za sušilnice manjšega tipa. V Sloveniji bi lahko dobilo to podporo največ 18 kmetijskih gospodarstev, kar je daleč od potrebe. Podpore bi komaj zadostovale, da bi se zgradila v vsakem okraju le po ena sadna sušilnica. Podpore bi morale biti večje, da bi lahko dobila vsaka večja vas svojo sadno sušilnico.

Moderno zgrajena sadna sušilnica, v kateri se raznovrstno sadje osuši dobro in hitro, je v kmetijski družini steber zdravja. Posušeno sadje je bolj zdrava jed, ča kakor še tako izvrstno pripravljena jedila. Največ sadja posušijo kmetijske matere na pečeh, v kolikor nimajo na kmetse redkih sušilnic v kotu sadovnjakov. Sušenje sadja na krušnih pečeh ni niti pravilno niti higijenično. Sadje dozoreva, na pečeh pa se suši sadje vse prepočasi. Po sadju se plazijo tudi muhe, kar goto-

vo ne prinaša zdravja. Neredko se zgodi, da kmetije prav zato, ker ne morejo posušiti večje količine sadja, sadje zmeljejo in stisnejo iz njega sadjevec, ali ga pa uporabijo za žganje. Na ta način je vsako leto uničeno ogromno zdravih in krepilnih hrane. Namesto, da bi ljudje posušili čim več sadja, ga stisnejo za alkoholne pijače, kar ni niti zdravju priporočljivo niti redilno kot suho sadje.

Pri izdelavi novih sadnih sušilnic ne smemo pozabiti tudi na izvoz in prodajo suhega sadja, kar je pri nas vsekakor premalo urejeno, v kolikor sploh ni zanemarljivo. Južni kraji dobijo ponekod težke milijone vsako leto za posušeno sadje. Zategadelj bi bilo potrebno, da bi kmetijsko ministrstvo še z veliko večjo vsoto podprlo gradnjo novih modernih sušilnic, kjer bi kmetije sušili sadje za domačo potrebo in za prodajo. Sadne sušilnice bi lahko docela v temeljno preokrenile naše sadjarstvo. Kmetu se ne bi bilo treba več tako bati, kaj bo s sadjem, če mu ga ne bi odkupil prvi sadni mešetar. Lahko bi sadje posušil in počakal s prodajo, kar bi veljalo pred vsem za manj ohranljivo sadje.

Sadna letina v Slov. gor.

Letošnja sadna letina je slabša od lanske. Med jabolčnimi vrstami bodo obrodile deloma le zgodnje. Jesenska in zimska jabolka pa kažejo skoraj povsod skrajno slabo. Mnogo boljše bodo obrodile slive in hruške. Za slive se obeta cvečoč kupčija, ker jih bomo lahko izvažali. Položaj v vinogradih je splošno dober. Nevarnost peronospore je radi rednega škropljenja vinogradnikov skoraj povsem odstranjena. Radi ugodnega toplega vremena bo letošnji pridelek vina kakovostno izvrsten, bati se je le vremenskih katastrof.

SULINCI.

V proslavo kmetijskega dela priredi Društvo kmetijskih fantov in deklet v nedeljo, 20. avgusta praznik kmetijskega dela s tekmo koscev, na kateri nastopijo najboljši kosci naše okolice. Pred tekmo se bo zbral sprevod; po njegovem prihodu na tekmovalni prostor pa se vrši kmetisko mladinsko zborovanje, na katerem govori delegat Zveze kmetijskih fantov in deklet ter okrožja. Po končani tekmi razdelitev nagrad in kmetiska veselica. Pridite vsi! Kmetiska sloga naj se na našem prazniku utrdi za lepšo bodočnost slovenskega kmetstva.

NOVO MESTO.

Od Novega mesta proti Žužemberku vodi prometna cesta, po kateri vozi dosti avtov, malih, velikih in tovornih, ki drviijo skozi vasi ter dvigajo prah na visoko in široko. Poleg ceste so naselja in prebivalci teh vasi morajo požirati cestni prah dan na dan. Vodnjaki dobivajo vodo iz zaprašenih streh in prebivalstvo mora piti potem onesnaženo vodo. Ako bi avti vozili s zmerno hitrostjo, bi bilo mnogo manj prahu po hišah. Vsekako bi naj gošpa »Higijena« preskrbela prebivalcem ob cesti pokrito vodo, in napeljava vodovoda.

ADRIJANCI.

V tukajšnji osnovni šoli je nekaj tednov bivala skupina ljubljanskih akademikov, ki so proučevali razmere na prekmurskem kmečkem podeželju in pomagali prekmurskemu kmetu. Bivanje študentov, ki sta ga omogočila predvsem Branibor in YMCA, je slej ko prej omembe vredno tako z narodno-obrambena vidika, kakor tudi s kulturnega. Ob tej priliki bi bilo želeli, da se čimveč slovenskih študentov pozanima za oddaljeno, toda lepo in ljubezni vredno Prekmurje in njega težkoče.

GOSPODARSKE VESTI

* Pšenični pridelek Francije cenijo letos na kakih 76 milijonov metrskih stotov. Lani jih je bilo dobrih 80 milijonov. Skupaj z lanskim presežkom ima Francija letos na razpolago 102 milijona metrskih stotov pšenice, sama pa potrebuje 72 milijonov, tako da lahko izvaža celih 30 milijonov stotov. Ker ne vedo, kam s toliko pšenice, jo bodo nekaj spravili za rezervo, ostanek pa po možnosti predelali v špirit in podobno.

Jugoslavija v tenisu

v Evropi prva

Krasna zmaga naših mušketirjev med najboljšimi nemškimi igralci v tenisu. — Meriti se nam bo treba z Avstralijo za svetovno prvenstvo.

V nedeljo so bile oči vseh jugoslovenskih sportnikov, pa tudi drugega občinstva obrnjene v Zagreb, kjer se je odločalo, katero teniško moštvo je poslej prvo v Evropi. Gre namreč za vsakoletno borbo za Davisov pokal, ki si ga pripori reprezentanca one države, ki ostane končna zmagovalka. Zmagovalci posameznih kontinentov se potem spoprimejo med seboj za svetovno prvenstvo. Ne sme se pa ta teniški boj zamenjati z Wimbledonom pri Londonu, kjer se takisto vsako leto vrši boj za svetovno prvenstvo poedincev.

Letos ima Jugoslavija v tenisu izredno, skoraj bi rekli pasjo srečo. Pomisliti pa moramo, da znajo naši fantje res tudi nekaj in da so nedeljsko zmago tudi res zaslužili. Bili pa so v tako čudoviti formi, da se je temu divilo tudi inozemsko občinstvo, ki je prisostvovalo tekmi. V Wimbledonu se je naš najboljši mušketir, Zagrebčan Franc Punčec, postavil v boju za svetovno prvenstvo na tretje mesto in je potolkel celo vrsto favoritov največjih držav.

V soboto se je v Zagrebu spoprijel doslej najboljši par Hänkel in Menzel iz Nemčije z zastopnikoma Jugoslavije, Punčecem in Francem Kukuljevičem. Naša dva sta imela smolo in sta podlegla, čeprav zelo častno. V nedeljo pa je bil finale za končno zmago v evropskem pasu. Naša mušketirja Punčec in Dragan Mitić sta igrala v taki formi, kot menda še nikoli poprej. Posrečilo se jima je, da sta svoje nemške nasprotnike Göpferta in Henkla porazila s končnim rezultatom 3:2. S tem se je Jugoslavija pomaknila na prvo mesto v Evropi. Sedaj ima proti sebi le še avstralsko reprezentanco v boju za svetovno prvenstvo.

RAZNO

* Gasilski kongres bo od 13. do 15. t. m. v Ljubljani. Pričakujejo veliko udeležbo iz vseh delov Jugoslavije.

Pretekli teden je soboška akademska mladina poleg številnih Sobočanov pospremila k zadnjemu počitku svojega tovariša Gabrijela Nikota, narednika-gojenca mornariške častniške akademije, ki je umrl v cvetu mladosti. Naj počiva v miru!

* Stavka pekovskih pomočnikov v Celju, ki je trajala teden dni, je končana. Sedanja kolektivna pogodba se je podaljšala, obenem pa se je znižal tedenski odteljal pomočnikom za hrano od 100 na 70 dinarjev. Kljub temu, da nekatere točke še niso popolnoma pojasnjene, je bil sporazum v bistvu dosežen.

* Zdravstveni dom dobi Marija Snežna s pomočjo občin, banske uprave in higienskega zavoda v Ljubljani. V domu bodo nameščeni dečki dispanzer, šolska poliklinika in ubožna ambulanca, kasneje pa tudi kopalnice in protituberkulozni dispanzer.

* Srednjo vinsko letino pričakujejo letos v Sloveniji, zlasti v severnih predelih. Računajo da se bo pridelalo nekaj manj kot lani.

Naša mladina

Žetev pod Donačko goro

Temni oblaki so sicer ves dan motili priprave mladih kmetsko-mladinskih pokretov, vendar se je v popoldanskih urah toliko zjasnilo, da je kmetska mladina Društva kmetskih fantov in deklet pod Donačko goro lahko dostojno proslavila praznik dela, praznik žetve in kruha. Takoj po tretji uri je že prikorakala povorka župije, vezačev, zastavonoš in drugih skupin pred slavnostno okrašeno tribuno. Med zelenimi grčji je odmevalo močno vriskanje mladih pokretov, ki so v polni pripravljenosti v vsakem trenutku na razpolago svoji slovenski zemlji. Med navdušenim vzkljanjem se je povorka razporedila v polkrogu okrog tribune, nato pa je povzel besedo predsednik društva tov. Gobec. Po prisrčnem pozdravu je nato podal besedo delegatu

Zveze, tajniku Ivanu Nemcu, ki je z odlično in trdo besedo obrazložil pomen praznika žetve ne samo za kmetskega človeka, ampak za ves narod. Skozi šumeče gozdove so skrivnostno odmevale besede govornika, zlata pšenica pa je drhtela v lahni sapi in hotela pritrčiti iz srca prihajajočim besedam. Vsa množica se je združila v eno dušo, vsi so rekli, da so izgovorjene besede resnica, na kateri gradi svoje delo ves kmetsko-mladinski pokret. Po mladinskem zborovanju je sledila zanimiva tekma žanjic, ki je vsej dolini prinesla novih nad in nove vere, da bo mladi rod ustvaril več za srečo in bodočnost svojega rodu. Nobena žrtv ni predragocena za vsajenje vasi. Mi Gubčevi borci korakamo odločno naprej! —

Iz zveze kmetskih fantov in deklet

Murska Sobota

Prekmursko okrožje Društva kmetskih fantov in deklet priredi 6. avgusta medkrožno tekmo koscev s ptujskim okrožjem. Prireditelj bo ena izmed največjih kmetsko-mladinskih manifestacij v Prekmurju. Nihče ne sme izostati.

Zagradec na Dolenjskem

Da proslavi veličino kmetskega dela, priredi Društvo kmetskih fantov in deklet v nedeljo 13. avgusta tekmo koscev in grabljic. Ob 2. uri popoldne se bo zbrala pred tov. Lobetom povorka, ki bo krenila na tekmovališče, kjer se bo vršilo najprej kmetsko-mladinsko zborovanje, nakar bo sledila tekma koscev. Po končani tekmi bo razdelitev nagrad in kmetska veselica pri tov. Lobetu. Kmetiska mladina iz Zagradca se pridružuje veličastnim in zmagovitim pohodom kmetske mladine širom Slovenije, zato so vabljeni vsi njeni prijatelji iz bližnje in daljne okolice, da se udeležijo kmetskega praznika v Zagradcu. V slogi in delu vstaja slovenska vas!

Vrhnika

Slovenski kmetski mladini, ki je organizirana v Društvu kmetskih fantov in deklet in ki proslavlja kmetsko delo, se pridružuje tudi vrhniško Društvo kmetskih fantov in deklet ter priredi v nedeljo 13. avgusta veliko tekmo koscev. Pred tekmo se bo formirala veličastna povorka kmetske mladine, predstavljajoč najrazličnejše motive iz kmetskega dela, nakar pa bo veliko kmetsko-mladinsko zborovanje, na katerem bodo govorili pred-

stavniki kmetsko-mladinskega gibanja. Kmetiska mladina in njeni prijatelji, udeležite se praznika kmetskega dela na Vrhniki in se pridružite zmagovitim kmetsko-mladinskim vrstam! V slogi in delu korakamo novi in lepši bodočnosti nasproti!

Kmetski praznik na Krškem polju

Kot vsako leto bo tudi letos na Krškem polju velik kmetski praznik, na katerem bo nastopila tudi organizirana kmetska mladina. Dirkalno in jahalno društvo bo priredilo 6. avgusta velike konjske dirke v naslednjih etapah:

1. dirka Krško; 2. dirka »Dravske banovine«; 3. »Zagrebska jahalna galop«; 4. dirka »Dravske banovine« (drugi heat); 5. dirka »internacionalna enovprezna«; 6. dirka »Dolenjsko«; 7. dirka »Dravske banovine« (tretji heat); 8. dirka »kmetska jahalna galop«; 9. dirka spominski Rudolf Warren - Lippitt; 10. dirka »Zagreb — jahalna galop z zaprekami.«

Prijave sprejema Dirkalno in jahalno društvo v Krškem do 2. avgusta.

Kmetska mladina! Udeležite se tega tradicionalnega kmetskega praznika na zgodovinskem Krškem polju. Pokaži se javno in neustrašeno manifestiraj za kmetsko misel in delo! Naj ne bo kmetskega fanta, ki bi ostal ta dan doma in dekleta, ki bi ne sodelovala v povorki, katera naj bo izraz naše volje in hotenja za lepšo bodočnost. Zveza kmetskih fantov in deklet poziva vsa okoliška Društva kmetskih fantov in deklet, da se udeležijo praznika z okrašenimi vozovi, ki naj prikazujejo različne načine kmetskega dela. Kdor ne bo sodeloval pri vozovih, ta se naj udeležijo povorke s kolesom ali konjem. Dekleta, poskrbite, da bo ta dan na Krškem polju dovolj cvetja in zelenja, kar naj bo vaš ponos!

Za ženo in dom

Nekaj o serviranju

V večjih kmečkih hišah imajo navado, da ob priliki raznih domačih praznikov (godovih, porokah, kolinah, spravljaju poljskih pridevkov itd.) prirejajo cele pojedine, na katere povabijo mnogo gostov in jim prav gostoljubno postrežejo.

Vse poteka v najlepšem redu in sijaju, da človek skoraj ne bi verjel, da je v kmečki hiši. Le pri serviranju se navadno vidi nekaka zadrega. Temu se končno ni čuditi. Strežejo gostom navadno domače ali sosedove hčerke, gospodinja sama ali njena pomočnica. Ker se najdejo le redke, ki so dovršile kakšno gospodinjstvo šolo ali tečaj, jim ne smemo zameriti, če so v serviranju več ali manj nepoučene in pri tem opravku plahe in nerodne.

Velikega pomena je, da je dekle, ki gostom streže od pet do glave čista, obuta v lažje čevlje, opasana z belim predpasnikom in lepo počesana. Če so lasje preve-

zani z belo rutico ali trakom, je še bolje. Predvsem pa morajo biti čiste roke.

Juho navadno postavimo pred goste, da jo nalivajo sami, ali pa jo naliva gospodinja, ki ima prvotno vse krožnike za juho pred seboj, pred goste pa jih odnaša ona oseba, ki streže. Vsaka jed se servira od leve strani. Strežnik je tih in odgovarja le na gostova vprašanja. Na servirnem krožniku mora biti poleg jedi primeren pribor za zajemanje. Vsako nezgodo popravi strežnik, ki ima pri sebi vedno servieto. Umazane krožnike pobiramo vedno z leve strani.

Servirati pričnemo pri najuglednejši osebi, kateri damo tudi najboljše mesto. Če je več enakoličnih oseb, pričnemo servirati prvo jed pri eni, drugo pri drugi osebi.

Vse pa vršimo z neko nepriljenostjo, ki prijetno vpliva na goste.

metično sredstvo je surovo mleko. Mešanca surovega mleka in mehke vode je izborna za umivanje lica. Prav tako je dobro umivati lice v soku kumar ali pa ga namazati s svežimi jajci. Tudi masaža lica z maslom je zelo priporočljiva. Od časa do časa je dobro umiti lice s kamilčnim čajem.

Posušeno lipovo cvetje in posušene kamillice so vonjlivi dodatki za kopel. Glavo pa si najbolje umijete z deževnico, kateri prilijete močnega kamilčnega čaja.

Torej, nobena naj ne bo nesrečna radi bivanja na deželi, ko si pa lahko na mnogo cenejši način dobi boljše nadomestilo za marsikaj, kar se v mestu kupuje za drag denar.

Podpirajte CMD

Olajšajte si težavno poljsko delo v vročini

Ljudje, ki se bavijo s poljedelstvom, so sedaj večinoma na polju. Od zore do mra ka vihte poljsko orodje. Naporno je poljsko delo, kajti poljedelčev delavnik je najdaljši, a povečava mu trpljenje pripekajoče sonce.

Opaziti pa moramo vsi, ki se češče gibljemo med delovnim kmečkim ljudstvom, da je kljub svoji marljivosti in spretnosti vendarle prav nerodno. Ne vedo si olajšati svojega težavnega dela. Nikjer ne vidimo tako temeljito, naravnost zimsko oblečenih ljudi, kakor ravno na polju. Moški so še kolikor toliko znošno oblečeni, čeprav imajo le redkokdaj srajco s kratkimi rokavi, ali pa praktično majico, ki vpija pot, pogosto pa dvojne starelce, da zaplate spodnjih prikriljejo luknje zgornjih, namesto da bi si nabavili širje a lahke hlače iz mornarskega platna, kakor jih imajo navadni delavci.

Na glavo pa ne sodi pol stoletja star in masten klobučevinast klobuk, temveč slamnik.

Mnogo obupnejše so pa še oblečene ženske, ki se naravnost kuhajo in pariyo pri poljskem delu. Imajo na sebi eno, po gosto pa celo dve bluzi z dolgimi rokavi, kateri so tesni kot črevo. V silni vročini jih vihajo navzgor, a uhajajo jim neprestano zopet navzdol. Ako pa se ustavijo na nekem mestu, se rob rokava tako zaje v meso, da naravnost ustavlja krvni obtok. Razen bluze imajo na sebi navadno še po dvojne kril, v pasu tesnih, navzdol pa bogato nabranih in dolgih, na nogah pa čevlje z občudovatelja vrednimi visokimi gornjimi deli ali pa gumasto obutev. Ali ne bi bila prikladnejša udobna dečva iz lahkega materiala in s kratkimi rokavi? Čemu toliko nepotrebne muke?

KUHINJA

Angleški grah. Skuhaj grah z zelenjavo, potem ga odcedi in vzemi šopek ven. Razgrej presnega masla, deni noter drobno zrezanega zelenega peteršilja in malo moke, naredi bledorumenno prežganje ter zalij z juho. Ko se že pokuha (gosto ne sme biti), deni noter grah, potresi ga s sladkorjem, dobro prepolji ali rahlo premešaj, pa daj na mizo.

Krebulja v masleni omaki. Krebuljo skuha in osnazi, potem jo razreži z zobčastim ali navadnim nožem na kolesčke. Razgrej 2 žlici masla, deni noter drobno zrezanega peteršilja in 2 žlici moke ter naredi bledorumenno prežganje; v to daj zrezane korenine, zalij malo z juho ali vodo, primerno osoli, pa je gotovo.

Grah po angleško. Malo zelenega peteršilja, krebujice, pehtrana in list melise zveži, deni v lonec, zraven pa še 1 l izbranega graha; to zalij s kropom, osoli pa naglo skuha; potem ga odcedi, vzemi šopek zelenjave ven, deni noter za jajce presnega masla in malo točenega sladkorja ter pokrij. Ko se sladkor stopi, prepolji grah dobro ter daj na mizo.

Angleški grah drugače. Skuhaj grah z zelenjavo, potem ga odcedi in vzemi šopek ven. Razgrej presnega masla ali masti, deni noter drobno zrezanega zelenega peteršilja in malo moke, naredi bledorumenno prežganje ter zalij z juho. Ko se že pokuha (gosto ne sme biti), deni noter grah, potresi ga s sladkorjem, dobro prepolji ali rahlo premešaj pa daj na mizo.

Fini sirovi emoki. Zreži 3 žemlje ali 15 dkg kruha na kocke. Nato razgrej kosček presnega masla ter zarumeni v njem malo zelenega peteršilja. Nadalje sežvrkljaj v 3/8 litra mleka 4 rumenjake, 4 pesti sira (iz kislega mleka) in malo soli. S tem polij žemlje, in pust, da se napoje. Potem pri-mešaj rahlo sneg od 4 beljakov in toliko moke, da se sprime; naredi za jabolko velike emoke ter jih zakuhaj v slani, vreli vodi. Kuhane poberi v skledo, potresi drobtinami in zabeli s presnim maslom.

Masleni čokoladni štrukelj. Mešaj 4 rumenjake s 7 dkg sladkorja z vanilje. Pri-mešaj 12 dkg ogrete ali zribane čokolade, 10 dkg fino stočenih orehov ali mandeljnov in sneg 4 beljakov. Razvaljaj masleno testo za nožev rob debelo, pomaži ga z nadevom pa zavij rahlo od obeh strani proti sredi. Deni ga na s papirjem pokrito pločevino, pomaži z jajcem ter speci. Pečeno razreži na kosčke in potresi s sladkorjem.

Pljučna pečenka s smetano. Vzemi 2 kg pljučne pečenke, potegni z nje kožo in žile, pretakni s slanino, nasoli in peci kakor drugo pečenko; polvij zo tudi z maslom. Ko je lepo rumena, potresi po njej 1 žlico moke, in ko se ta zarumeni, deni nanjo 5 žlic smetane, nato limonove lupine in 3 žlice juhe, da prevre; ko jo daš na mizo, precedi nanjo to moko.

Ponarejen srnin hrbel. Prav fino zmelji ali sesekljaj 1 kg govejega mesa (še bolje je, če vzameš polovico prašičjega mesa); prideni k mesu 15 dkg kruha, namočenega v mrzli vodi ali juhi in ožetega, pol žlice čebule in malo zelenega peteršilja, ocvrtega v žlici masti; nadalje prideni malo popra, 2 žlici strtega česna, pol žličici soli, 5 dkg prekajene slamo-dolgovate, za pest debelo štrugo, povaljaj nje, zrezane na drobne kocke in eno jajce. Vse to z rokami prav dobro ugneti in upodobi jo v moki in položi v pločevino. Razbeli 5 dkg masti in jo zlij na štrugo ter jo peci pol do tričetrt ure, med tem jo večkrat polij. Ko je

štruga lepo rumena, jo polij z 1/2 kisle smetane in čez malo časa prilij še zajemalko juhe. Ko sok malo prevre, zreži pečenko na zrezke, zloži jih na krožnike in polij s sokom; okrog naloži praženega riža ali krompirja.

Sesekani zrezki. Zreži 1 1/2 kg telečjega stegna na kosčke, položi kosček vrh kosčka (kožice odstrani), dobro jih sesekaj in zrezke enakomerno razdeli, potokljaj jih z nožem, da so za prst enakomerno debeli in okrogli, nasoli jih, če hočeš, jih lahko potreseš tudi z dišavami in limonovo lupinico, povaljaj jih v drobtinah pa speci v presnem maslu ali masti. Ko so na eni strani lepo rumeni, jih obrni na drugo stran. Daj jih k prikuhi ali pa zvečer kot pečenko s solato na mizo.

Kvašen mandeljni štrukelj. Naredi kvašeno testo, vzhajano, razvaljaj ga in potresi s sledečim nadevom: 12 dkg presnega masla, 12 dkg moke, 18 dkg sladkorja, 7 dkg drobno zrezanih mandeljnov, malo limonove lupine in pol žličice cimeta zdrobi v skledi z rokami v drobno kašo. Zdaj testo trdo zavij, položi na pločevino; pokrij in postavi na tople prostor, da vzhaja; potem ga pomaži z jajcem in speci v srednji vročini. Ohlajeni štrukelj zreži na poljubne kosčke in potresi s sladkorjem.

Praktični nasveti

Žganje iz bezgovih jagod. Bezgove jagode se dajo uporabiti za dobro žganje, pa tudi marmelada je neki jako okusna. Za žganje je treba dati jagode v kad in jih zmehčati, da povro. Ko so povrele, se morajo takoj zgati ali pa hraniti v sodu, da se ne skisajo. Lahko se pridajo tudi drugemu sadju, ki se misli zgati. Bezgovec de posebno dobro, če boli koga trebuh.

Kako spoznamo strupene gobe? Gobo potresi na spodnji strani s soljo; če postane goba na tem mestu rumena, je trupena, če postane črna, je užitna. Gobe, ki postanejo zelene ali sive, sicer niso strupene, vendar jih ne uživaj.

Kako najdeš jajca na skrivnih gnezdih? Kokoš, ki nosi jajca na skrivnem prostoru, ujemi in če otipaš pri njej jajce, jo natri na dotičnemu delu črevesa nekoliko s soljo; tekla bo hitro na skrivno gnezdo, kamor ji sledi.

Kako moraš ravnati z moko. Pšenična ali ržena moka se ne sme nikdar tlačiti v vreče in ne sme ostati dolgo časa na istem mestu. Kakor moraš žito večkrat premešati, da se ne pokvari, tako ravnaj tudi z moko. Moko, ki je napolnjena v vrečah, moraš vsak mesec najmanj enkrat dobro premešati. Ako tega ne storiš, postane moka po 5 ali 6 mesecih rumenkasta in dobi neprijeten grenak okus, ki se opaža tudi pri pečivu.

Kdaj nese perutnina mnogo jajc? Perutnina rada je navaden kuhan kostanj. Kokoši, katerim se daje taka hrana, nesejo več jajc, kakor če jih hraniš z drugimi rečmi. Zato daj kuram, ki nehajo nese, v hrano kuhanega zdrobljenega kostanja.

Kako varčuješ s petrolejem in kako napraviš, da gori kljub varčevanju s svetlejšim plamenom? Če hočeš, da ti pogori kar najmanj petroleja in da postane kljub temu plamen svetlejši, primešaj vsakemu litru petroleja 4 gr terpentinovnega olja in 2 gr kafe. Ako misliš, da boš veliko prihranil na petroleju, če boš steno samo malo privil, se nahajaš v veliki zmoti. S tem boš kvečjemu okužil zrak.

Kongres Kristusa Kralja

V Ljubljani je bil pretekli teden od srede do nedelje »Kongres Kristust Kralja«, ki je privabil v slovensko prestolnico več deset tisoč tujcev, med njimi več tisoč iz inozemstva. Na zborovanjih v Unionski dvorani je bilo zastopanih 20 narodov. Postavili so smernice za duhovni prepod človeštva v Kristusu.

Kongresu so prisostvovali tudi ministri dr. Krek, Snaj in Cejovci, ban dr. Natlačen, predstavniki civilnih in vojaških oblastev, 25 škofov, celo iz Egipta in Kitajske, na stotine višje in več tisoč nižje duhovščine. Papež je poslal svojega posebnega legata primasa Poljske, nadškofa gnezdenskega, kardinala dr. Hlonda, ki se je pripeljal v petek s posebnim vlakom. Navzoč je bil tudi beneški patriarh kardinal dr. Piazza. Bilo je prvič, da

sta prisostvovala slavnosti kar dva kardinala. Prireditvam so nadalje prisostvovali štirje nadškofje: papeški nuncij v Beogradu dr. Felice, dr. Margotti iz Gorice, dr. Stepinac iz Zagreba in dr. Ujčić iz Beograda, ves jugoslovanski episkopat ter mnogi škofje iz inozemstva.

Glavna kongresna dneva sta bila sobota in nedelja. Sklepno zborovanje je bilo v soboto popoldne, o polnoči pa so v vseh cerkvah brali škofje maše. V nedeljo je kardinal Hlond imel na stadionu slavnostno mašo, popoldne pa se je zbrala na stadionu ogromna procesija kongresistov. Govorilo je 16 predstavnikov raznih narodov v svojih jezikih. Naslednji dan, v ponedeljek, pa je velik del udeležencev napravil romanje na božje pof, največ na Brezje na Gorenjskem.

Dopisi „Edinosti“

Ruše

V nedeljo 6. VIII. bo na povečanem letn. gledališču v Rušah vprizorjena izrazito kmetiška drama »Voda s planin«, ki sta jo napisala člana beogradskega gledališča Raša Plavčević in Milan Djoković, prestavil pa na slovenski jezik pisatelj Ivan Potrč. Drama, ki jo bo igral znani in priznani ansambel ruškega letnega gledališča, zrežiral pa operni pevec — domačin Lojze Janko, bo prikazala nezdružene razmere na podeželju in zmagajo mlade zadružne misli nad vaškimi pijavkami in starinami. Kljub temu, da je delo vze-to iz življenja srbske vasi, čudovito nalikuje razmeram na naši vasi. Samo delo, ki bo na ruškem gledališču vprizorjeno prvič v Sloveniji in tradicija ruških gledaliških igralcev za-sluzita, da bi si vprizoritve v nedeljo popoldne ob 15 uri ogledal vsak podeželski dile-tant in režiser! Z vprizoritvijo »Vode s planin« bo ruško letno gledališče poka-zalo, da je našlo pot, po kateri bi morali ho-diti podeželski odr.

Dozidane so zopet nove terase, tako da je doslej že 1200 udobnih sedežev. Kdor se bo-j sonca, mu bodi povedano, da so vsi pro-stori v prijetni senci s krasnim razgledom na bližnje kobanske hribe. Omeniti moramo tudi, da si je društvo nabavilo krasne nove narodne noše. Rušani imajo v načrtu še po-večanje dosedanjega prostora za gledalce, tako, da upajo ob svojem 10-letnem delova-nju imeti že 2.000 sedežev in okrog 1.000 stoječih. Smelo lahko trdimo, da jim bo pri njihovi žilavosti uspelo, čeprav krijejo stroške zgolj iz vstopnine.

Sodelovali bodo spet skoro vsi naši pre-izkušeni igralci, ki so že tolikrat presenetili in nazabavali publiko iz vseh krajev Slove-nije, pa tudi tujce. Sloves ruških igralcev se-ga že daleč preko naše meje.

Predstava se bo najbrže ponovila, obenem bodo Rušani ponovili eno najbolj uspešnih za-bav nih iger: »Od pohorskih pavrov Vam hočem zapet.« Za to igro pripravljajo veliko pre-senčenje, katerega pa še za enkrat ne izdajo.

Krstni predstavi v slovensčini bo prisostvo-val tudi avtor Radomir Plavčević, režiser na-rodne gledališča v Beogradu.

Posetniki iz oddaljenejših krajev se lahko poslužijo do Maribora četrtinske vožnje, ki je dovoljena za posetnike Festivala slove-nskih narodnih običajev.

Nurska Sobota

Otvoritev avtobusne proge. 26. julija je bila otvorena nova avtobusna proga, ki vodi iz Nurske Sobotne v lepo gorško metropolo — v Gornjo Lendavo ali Grad. Proga bo ve-zala tudi kraje: Črnelavci, Polana, Predanovci, Brezovci, Lemerje, Zenkovci, Bodonci, Radovci in Kruplivnik. Otvorjena potniška in poštna proga je ena izmed najvažnejših pri-dobitev Prekmurja v zadnjih letih.

Dvorazredna trgovska šola. Združenje tr-govcev za mursko-soboški okraj namerava v prihodnjem šolskem letu otvoriti v novo do-grajenem Trgovskem domu zasebno dvo-razredno trgovsko šolo, ki bo po učnem na-črtu odgovarjala drž. dvorazrednim trgo-vskim šolam. Oni, ki so končali meščansko in nižjo srednjo šolo ter se zanimajo za študij na trgovski šoli, naj pošljejo vodstvu potrebne prijave.

Kolo jugoslovenskih sester je poslalo pred dnevi skupino soboških šolarjev na počitniško letovanje v Bakarac.

Rogaška Slatina

Predsednik Južnoslovenske Pevske zveze v Rog. Slatini. Ze dalje časa se nahaja pri nas na oddihu predsednik JPZ g. dr. Milošinič iz Beograda. Naš odlični gost bo kot pred-sednik naše najvišje pevске instance prisostvoval glasbenemu festivalu ter pevskemu taboru in drugim prireditvam »Sloga«, ki bo do 6. avgusta v Rog. Slatini.

Sezona v Rog. Slatini je na višku. Poseb-no živahno je v našem letovišču ob nedeljah in praznikih, ko se pripelje na stotine in sto-tine nedeljskih izletnikov, da se osvežijo v modernem slatinskem kopališču in popijejo čašo zdravilne slatine iz vrelcev.

Sv. maša zadušnica za pokojne »Sloga« se je služila preteklo nedeljo v župni cerkvi, na kar so člani »Sloga« v povorki odšli na pokopališče pri Sv. Trojici, kjer so bili govo-in petje žalostink.

Tabele za izračunavanje obrambnega davka so že izšle in se dobe v Mari-borski tiskarni!

Pragersko

»Kraguljev« vod Skavtov na Pragerskem je imel v preteklo soboto svoj redni sestanek. Skavti so polagali izpit 2 reda.

Sokolsko društvo Pragersko bo priredilo 13. avgusta veliko dobrodelno tombolo in ve-selico.

Velika gasilska tombola. Agilna gasilska četa v Cirkovcih pri Pragerskem je priredila preteklo nedeljo veliko dobrodelno tombolo. Dobitki so bili zelo lepi. Po tomboli je bila velika vrtna veselica.

Upokojitev vlakovodje Jurija Beleja. Te dni je bil upokojen vlakovodja Jurij Bele. Na Pragerskem je služboval 19 let. Železničarji mu želijo ob slovesu, da bi živel v pokoju še mnoga leta v zasluženem pokoju.

Pragersko — oživele. Zopet je prišel čas, ko vozijo kmetje iz Dravskega polja velike vozove novega krompirja in ga prodajajo trgovcem, ki ga nakladajo v vagoni. Povsod naokrog je slišati glasno govorjenje, posebno pred gostilno Stampfel, kjer krompir tehtajo in kjer kmetje prejema denar.

Železničarska godba Pragersko si je po dolgem času nabavila uniforme.

Sokolsko telovadišče — ni občinska pot Preko letnega telovadišča je nastala pravcata pešpot. Društvo je posadilo okrog in okrog sadike za mejo in napeljalo celo žično ograjo. Kljub temu pa še hodijo ljudje preko let-nega telovadišča in uničujejo nasajene sadike.

Kranj

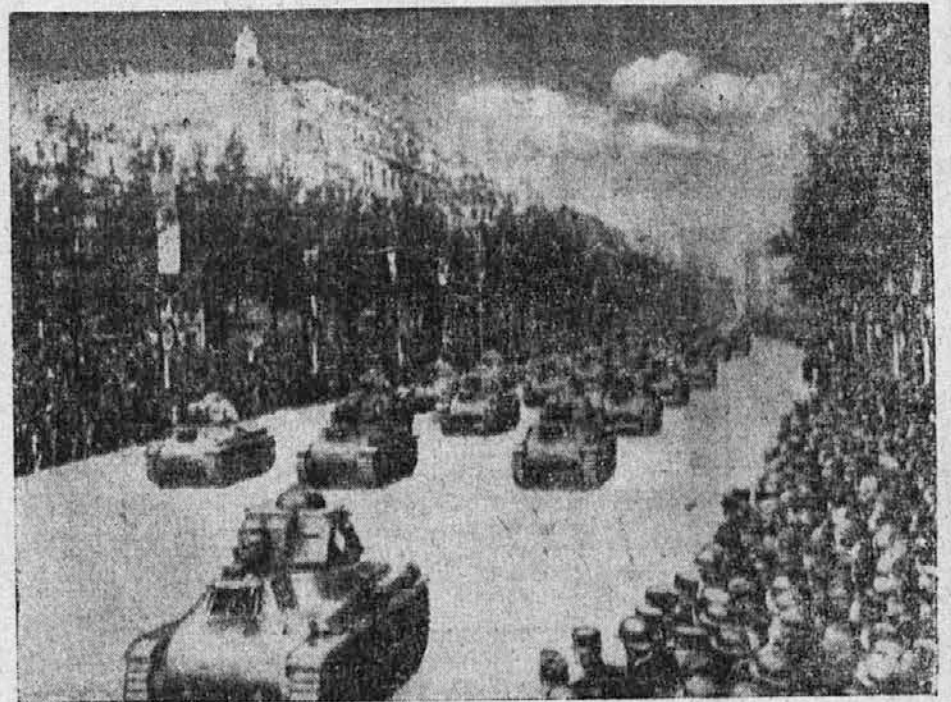
Javna dela v Kranju. Omenili smo že v listu, da pogrša Kranj dvojje važnih ustanov: javno zračno kopališče in moderno bolnico. I eno i drugo je za razvijajoče se mesto takšne velike važnosti, da ju mora občina stalno držati pred očmi in gledati, da uresniči ti ve-liki ljudski potrebi. Rešitev kopališča je pred-durmi! Nekoliko večjih javnih del pa je že bilo izvršenih.

Pred vsem moramo omeniti leseni most čez Kokro v Kranju, ki je prava posebnost v Sloveniji. Zgrajen je bil lansko leto, uradno preizkušili so ga meseca decembra 1938. Leseni most na lok z zelo dolgo razpetino, ki prijetno harmonira z romantično dolino Savi-nega pritoka Kokre, je veljal okoli 400 tisoč din. Za oba loka se je porabilo 125 m³ smre-kovega, za podpornike, streho in opornike proti vetru pa 165 m³ smrekovega in maces-novega lesa. Obtežba pri preizkušnji je zna-šala 320 kg na m² in je mogel vozni promet do 3 t, dovoljen pa do 2 t. Težo snega na strehi so vzeli v račun s 75 kg na m², vodo-ravni pritisk vetra pa so gledali na nezavaro-vano lego mostu upoštevali z 250 kg na m². Kranjski leseni most vsestransko služi rasto-čemu prometu ter je za Kranj tudi kot redka posebnost velika pridobitev.

Onstran mostu so zgradili na prav priprave-nem prostoru sredi hujanske ravnine novo po-kopališče. Pokopališki problem je dolga leta povzročal krajevnim činiteljem hude skrbi, dokler niso lani oktobra zapele na sedanjem pokopališču prve lopate. Letos spomladi so pokopališče blagoslovili in pokopali na njem prve mrlje. Staro pokopališče, na katerem počivata velika pesnika Fr. Prešeren in Si-mon Jenko, bo v 10 letih opuščeno ter ga bo-djo spremenili v park. Zemeljske ostanke ve-likih slovenskih pesnikov bi bilo najbolje pre-peljati v skupno grobnico velikih Slovencev v Ljubljani, na kranjskem starem pokopališču pa bi jim postavili spomenik. To vprašanje je na dnevnem redu.

Razen navedenih je občina v pret. letu re-šila tudi vprašanje ljudske šole s tem, da je sezidala moderno šolsko poslopje, ki v vsem odgovarja krajevnim potrebam. Za bodočnost pa ostane še odprta zgraditev meščanske šole, ki je nujna krajeva potreba. Zgraditev tekstilne šole je na vidiku. Polagoma bo tre-ba uresničiti še druge kričice zadeve. Kar je odgovarjalo malemu Kranju, ne more več za-dovoljiti velikega. Tako na pr. vodovod. Po-leti je dostikrat Kranj brez vode. O kopališču smo že govorili (sicer je občina to stvar re-sno načela z graditvijo v Strahčji dolini). Nujna pa je vsekakor naprava regulacijskega načrta, po katerem bi se modernizirala go-renjska metropola.

Cvetko Zagorski, »Bog umira.« Za pe-smi mladega mariborskega pesnika je povsod precejšnje zanimanje. Zbirko pesmi, ki jih krasijo sušmeljevi lesorezi, lahko naročite naravnost pri avtorju: Maribor, Gajeva 4. I.

Parada francoskih tankov v Parizu

Zanimivo štivo

O inflaciji ver na Japonskem

Kakor poroča japonski urad za vere, se prijavijo telefonsko za vpis najmanj dve ali tri nove vere. Večina teh ver, bo-disi sekt izhaja iz naroda in so nastale radi potreb naroda. Neverjetno je, s kako naglico se nove vere širijo. Tako je pri-dobila sekta »Hitono — Michi« (človeko-ljubnost), ki obstoja komaj 10 let, že nad 600.000 vernikov, odnosno pripadnikov.

L. 1926. je bilo prijavljenih »samo« 98 novih ver, verskih sekt; l. 1931. je bilo pri-javljenih nič manj kakor 416 novih sekt. Od teh jih je odpadlo na mesto Tokio 75. Večina novih ver temelji na budizmu, na drugem mestu pa na šintoizmu, stari ja-panski veri. Zanimivo je vedeti, da so na-stale vse te vere radi reakcije proti sta-rim načelom, proti stari veri, z okrepi-tvijo nacionalizma in ki vse temeljijo na podlagi nasprotstva proti budizmu. Med temi novimi verami jih je mnogo takih, k štejejo komaj par sto pripadnikov.

Primeri takih novih ver so na primer: »a-i-n-s-o«-vera, ki hoče obseči ves svet s temi petimi vokali. »Omoto«-vera, čije podlaga je ljubezen do bližnjega itd. Ta igra veliko vlogo v novi državi Mandžu-ko ter se skuša razširiti po vsem svetu s pomočjo lista, pisanega v esperantu.

Nekatere teh ver slone na gospodarski podlagi ter je njih naloga, prodajanje gotovih predmetov ali pa pridiganje po naročilu, seveda za denar.

Nastanek nove vere je skoraj vedno ve-zan s kakim čudežem. Tako je našel ubog drvar štor, v katerem so letnice dre-vesa oblikovale človeško glavo. Takoj je nastala legenda o tem štoru, nastala je vera, ki se je imenovala »Yamato-yama-kvay«, ki je že od začetka pridobila 6000 pristašev. Ta vera se je razširila tudi med intelektualci in ima svoje najštevilnejše pristaše na Koreji in na severnem Japon-skem.

Kako »moderna« more biti taka vera, nam kaže sekta »Hitono-michi«. Njen ustanovitelj je bil preje budistični duho-ven, ki pa je prišel na beraško palico. Prodal je svoj mali tempelj, se začel ba-viti s predilstvom in med delom je dobil »inspiracijo« za novo vero, čije glavni stavki so se glasili: Bog je povzročitelj sveta. Cesar je temelj države. Človek je od Boga. — Zahteval je, da se živi popolnoma naravno. Človek, ki nima slabe ve-sti, ne more biti bolan. Kdor je bolan, te-ga je bog opomnil, naj se poboljša. Zato se mora vsak bolnik obrniti do svojega duhovnega pastirja, ki mu bo razložil, zakaj mu je bog poslal to bolezen. Ljud-je so začeli trumoma hoditi k temu člove-

ku, ki si je moral kmalu najeti pomočni-ke. Radi hitrejšega poslovanja je pa začel dajati pismene odgovore, — seveda vse za denar.

Zanimivo je, da so posamezni ustano-vitelji ver večinoma ljudje, ki si niso mo-gli najti primerne poklica. Zato je med temi verami tudi mnogo takih, ki imajo namen ljudi oslepariti. Med njimi so take, ki prepovedujejo kazati svoje golo telo drugemu, kakor lastnim duhovnom, ter so na ta način onemogočale zdravljenje po zdravnikih.

Japonska vlada bo prisiljena izdati za-akon, s katerim bo prepovedala ustanav-ljanje novih ver, kajti sicer bodo pripadniki različnih ver prišli preveč v na-vzkrižje z zakoni države. Z ozirom na raz-rzane socialne razmere na Japonskem pa je popolnoma razumljivo to širjenje novih sekt, ki nastajajo kot potreba vsakdanje-ga življenja.

Pontinska močvirja

Dve tretjini apeninskega polotoka tvori gorovje in gričevje. Reke imajo kratek in strm padec. Kadar nastopijo huda dežev-ja, tedaj narastejo tudi mali potoki v hu-dournike, ki preplavijo tisto malo ravni-ne, ki se nahaja ob morju. Ponekod se je voda v teh ravnicah obdržala in nastala so močvirja, ki so leglo malarije ter so radi tega ti kraji skoro popolnoma neob-ljudeni.

Najbolj znana močvirja so pontinska močvirja, ki obsegajo pas, širok 20 km in dolg 48 km. Ves ta pas zapira proti no-tranjosti greben Apeninov in od dveh strani Tirensko morje.

L. 312 pred Kristusom je dal zgraditi skozi ta močvirja Appius Claudius tako-zvano Vio Appio. Toda kljub temu se je močvirje širilo dalje in iz nekdanje naj-bolj žitorodne dežele rimskega carstva je nastala močvirna puščava. To so spoznali tudi razni rimski cesarji in kasneje tudi papeži, lotili so se dela melioracije te de-žele, vendar so bili stroški ogromni, a uspehi minimalni.

L. 1925. so inženjerji in zemljemerji napravili točen zemljevid te dežele in za-čelo se je takoj z delom, da se ves ta ob-ežni pas puščave izpremeni v rodovito deželo. Kot prvo so začeli z urejevanjem hudournikov, ki so jih regulirali, ostalo vodo v močvirjih pa so začeli sistematič-no odvajati. Obširna kanalizacija ter čr-palke, gnane od močnih motorjev, so skozi mesece in mesece črpale vodo in jo gnale proti morju.

Močvirje še ni bilo popolnoma izsuše-no, ko so ustanovili sredi njega mesto Littoria. To je središče vseh naseljencev, večinoma bivših bojevnikov iz severne Italije.

Damske nogavice, svilene, najnovejše moderne barve, flor nogavice, kombineže, rokavice, zelo lepe in trpežne sandale, dežniki, moški klobuki, damski in moški plašči, najnovejši modeli, pletenine i. t. d.

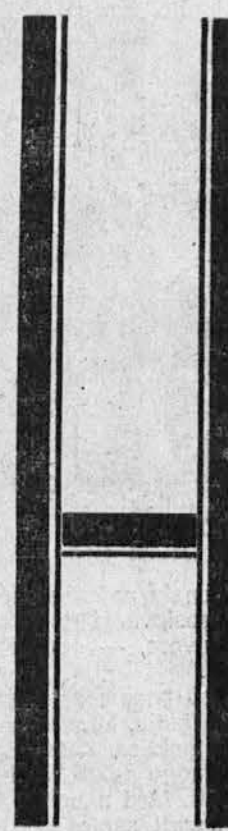
Velika izbira v konfekciji

Jakob Lah

Maribor, Glavni trg 2

Kartonažna tovarna

priporoča
svoje priznane
izdelke

HERGO

Maribor, Rajčeva 5

Telefon 24 - 72

Predilnica in tkalnica a. d.

B e o g r a d

preje

Mariborska mehanična tkalnica in apretura

Doctor in drug Maribor

Tovarna: M a r i b o r

Brzjavlj: Tkaona Beograd

Tkaona Maribor

Žel. postaja: Maribor-Studenci

Telefon: Beograd 20-9-88

Maribor 22-71

Pošt. ček. rač.: Beograd 60,340

Kis za vlaganje

Izdelovanje likerjev, de-
sertnih vin in sirupov
ter žganjarna

MARIBOR - Gosposka ulica 9 - - Telefon 25-80

Jakob Perhavec

Špirit za vlaganje

Vedno v zalogi: Rum, konjak, slivov-
ka itd.

NA DEBELO!**NA DROBNO!**

MARIBORSKA TISKARNA D. D.

VODILNO TISKARSKO PODJETJE SEVERNE SLOVENIJE
POSTREŽEMO HITRO, DOBRO IN PO NIZKIH CENAH
TELEFON 25-67, 25-68, 25-69

MARIBOR
KOPALIŠKA ULICA 6

TISKARNA
LITOGRAFIJA
OFFSETTISK
KAMNOTISK
BAKROTISK
ANILINSKI TISK
KNJIGOVEZNICA
KARTONAŽA
PLAKATIRANJE

Kožuhovino

vsakovrstno, po najnižjih cenah, v
najboljši strokovni izdelavi Vam
nudi krznarski mojster

P. SEMKO
M A R I B O R
GOSPOSKA ULICA ST. 37

*Peceno z
D'Detker
jevim
pecilnim
praškom*

Oglasi v „Edinosti“ posredujejo med mestom in deželo